

Asesu'r Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg ac Anfantais Economaidd-Gymdeithasol

Cynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Gwynedd 2024-28

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

Mae hefyd yn ofynnol i'r Cyngor, dan ofynion Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011) ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

O Ebrill 1af 2021 ymlaen mae gan y Cyngor ddyletswydd i roi sylw dyledus i ddod i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

Awdur: Delyth Williams. Ymgynghorydd Cydraddoldeb

Fersiwn: 2

CAM 1

1. Beth sy'n cael ei asesu?

- Gosod amcanion (er enghraifft, amcanion llesiant, amcanion cydraddoldeb, strategaeth Iaith Gymraeg)
- Cynigion prosiect newydd sydd yn effeithio ar staff, cymunedau neu ar hygyrchedd i'r amgylchedd adeiledig, e.e. gwaith adeiladu newydd neu addasiadau i adeiladau presennol, symud i wasanaethau ar-lein, hunanwasanaeth, newid lleoliad, ayb

2. Beth yw nodau, amcanion a chanlyniadau arfaethedig y polisi neu'r ymarfer?

Bwriad y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yw bod yn fframwaith ar gyfer y prif waith y byddwn yn wneud ym maes cydraddoldeb yn ystod y cyfnod dan sylw (2024-28) i sicrhau tegwch i bawb. Dylai'r Cyngor gymryd sylw o faterion cydraddoldeb ym mhopeth mae'n wneud, ond yr amcanion sydd yn y Cynllun fydd ein blaenoriaethau strategol ar gyfer y cyfnod. Dylent wella ein gwasanaethau ar gyfer pobl â'r naw nodwedd gwarchoddedig

3. Pwy yw'r prif grwpiau ymgynghorol (budd-ddeiliaid)?

Pobl Gwynedd - mae gan bob person o leiaf 5 nodwedd warchoddedig (cydraddoldeb) ac felly mae'n bwysig fod pawb yn gallu cymryd rhan.

Fodd bynnag, rydym wedi targedu grwpiau a chynrychiolwyr pobl â nodweddion gwahanol i wneud yn siŵr ein bod yn cael ystod eang o atebion. Rydym wedi ymgysylltu â Grŵp Craidd Cydraddoldeb Cyngor Gwynedd, sef grŵp o gynrychiolwyr sefydliadau sy'n cynrychioli pobl â nodweddion gwarchoddedig.

Yn ogystal, mae rhai grwpiau nad ydynt bob amser yn cael y cyfle i ymgysylltu, oherwydd nid yw sefydliadau'n paratoi'n iawn ar eu cyfer ac felly anaml y cânt eu clywed. Rydym felly wedi sicrhau bod gennym ystod o ffyrdd o ymgysylltu ac wedi trafod gyda gwahanol grwpiau ac unigolion fel rhan o'r gwaith (gweler cwestiwn 4).

CAM 2

4. Ydych chi wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd i ymgysylltu yn unol â'r hyn a ddisgrifir uchod ac a ydych chi wedi derbyn digon o wybodaeth i fynd ymlaen?

Do

Nodwch unrhyw ymgynghori neu ymgysylltu rydych chi wedi ei wneud neu yn bwriadu ei wneud

Ymgynghori / Ymgysylltu	Dyddiad	Cyfrifoldeb	Dull
Ymgysylltiad Ebrill i Awst			
Gofynnwyd i'r Centre for Sign Sight Sound am y ffordd orau i ymgysylltu a dywedwyd y byddent yn helpu pobl i wneud wrth wneud eu gwaith arferol	Mai 2023	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Y mudiad i weithredu
Gofyn i'r Grwp Hunan-advocaciaeth roi eu barn ar y ddogfen hawdd ei ddarllen	Mai Mehefin 2023	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Derbyn barn
Gofyn i'r swyddogion ffoaduriaid am y ffordd gorau i ymgysylltu	Mawrth 2023	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Derbyn barn
Cyfarfod Te am Tri (Grwp advocaciaeth)	12/05/23	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Wedi defnyddio sleidiau a sgwrs i ymgysylltu
Ymweliad a siop Galwch Acw	18/05/23	swyddogion cydraddoldeb	Rhoi cymorth i dderbynnydd gwasanaeth i lenwi holiadur hawdd ei ddarllen
Ymweld â Grŵp LHDTC+ GISDA, Caernarfon	03/07/23	Swyddogion cydraddoldeb	Defnyddio offer gweledol i ymgysylltu gyda'r pobl ifanc
Grwp Gofalwyr Ifanc Arfon	11/07/23	Swyddogion Cydraddoldeb	Defnyddio offer gweledol i ymgysylltu gyda'r pobl ifanc
Grwp Mynediad Arfon	12/07/23	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Trafodaeth am yr holiadur

Grwp Gofalwyr Ifan Arfon (11 - 18 oed)	18/07/23	Swyddogion cydraddoldeb	Defnyddio offer gweledol i ymgysylltu
Ymweld â Unique Transgender Network	03/08/23	Swyddogion cydraddoldeb	Sgwrs i ymgysylltu
Mynd i Balchder Gogledd Cymru, Caernarfon	24/06/23	Swyddogion cydraddoldeb	Rhoi allan codau QR, gofyn i bobl lenwi holiadur byr
Ymweld a digwyddiad Boccia ym Mhorthmadog	04/09/23	swyddogion cydraddoldeb	rhoi'r siawns i fynychwyr ag amrywiol amhariadau i lenwi holiadur byr
Grŵp Craidd Cydraddoldeb Cyngor Gwynedd	18/04/23 & 05/07/23	Swyddogion cydraddoldeb	Holi am yr amcanion yn gyffredinol
Holiadur ar ffurf electroneg a phapur	Ebrill - Awst 2023	Swyddogion cydraddoldeb, Swyddog Ymgysylltu	Ar gael mewn fersiynau hawdd ei ddarllen, Wcrainaidd a Dari. Hysbysebu drwy wefannau cymdeithasol, papurau, Newyddion Gwynedd, taflenni hefo codau QR, ar y wefan a thrwy'r amrywiol fudiadau gan gynnwys y Grwp Craidd Cydraddoldeb
Ymgynghoriad diwedd Hydref i Chwefror			
Cysylltu gyda nifer o fudiadau cyn ac yn ystod y cyfnod yma ond wedi methu gwneud trefniadau i fynd i nifer		Swyddogion cydraddoldeb	
Holiadur ar ffurf electroneg a papur (gan gynnwys hawdd ei ddarllen)	Diwedd Chwefror i ddiwedd Ionawr	Swyddogion cydraddoldeb a Swyddog Ymgysylltu	Wedi ei hyrwyddo drwy wefannau cymdeithasol, "pop-up" ar wefan y Cyngor, e-byst i fudiadau, ar y radio
Copiâu papur o'r holiadur yn cael eu hanfon Mosg, gan gynnwys rhai hawdd ei ddarllen ar gyfer pobl sydd ddim yn iaith gyntaf Cymraeg na Saesneg. Hefyd i Siop Galwch Acw.	Mis Rhagfyr	Hyfforddai Cydraddoldeb	

Grwp Craidd Cydraddoldeb	14 Rhagfyr	Swyddogion Cydraddoldeb	Trafod yr amcanion drafft mewn cyfarfod hybrid
Oed Cymru Gwynedd a Môn, Canolfan yn Bontnewydd	9 Ionawr	Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Trafodaeth gan ddefnyddio holiadur wedi ei symleiddio
Cyfarfod Te am 3 (hunan-advocaciaeth)	12 Ionawr	Hyfforddai Cydraddoldeb	Cyfarfod Zoom yn trafod yr amcanion drafft gan ddefnyddio amcanion hawdd eu darllen.
Postio holiaduron hawdd eu darllen i aelodau Te am 3 ar eu cais	Wythnos 15 Ionawr	Hyfforddai Cydraddoldeb	
Ymweliad â Chartref Gofal Bryn Rhodyn	17 Ionawr	Swyddogion cydraddoldeb	Sgwrsio gyda rhai o'r preswylwyr a gofyn am yr amcanion drafft
Grwp Mynediad Arfon	17 Ionawr	Swyddogion cydraddoldeb	Trafodaeth am yr amcanion drafft
Pwyllgor Craffu	25 Ionawr	Yr Aelod Etholedig, Rheolwyr Gwasanaethau Ymgynghorol Adnoddau Dynol a'r Ymgynghorydd Cydraddoldeb	Trafodaeth am yr amcanion drafft
Unique Transgender Network	2 Chwefror	Swyddogion cydraddoldeb	Trafodaeth am yr amcanion drafft gan ddefnyddio'r holiadur syml
Prentisiaid Cyngor Gwynedd	Wythnos 5 Chwefror	Hyfforddai Cydraddoldeb	Sgwrs gyda'r prentisiaid a llenwi yr holiadur syml

5. Data Ymgysylltu ac Asesu'r Effaith

Nodwedd cydraddoldeb	Tystiolaeth	Effaith
<p>Cyffredinol</p>	<p>YMGYSYLLTIAD: Gellir canfod mwy o wybodaeth am yr ymgysylltiad yn y Dadansoddiad o'r Ymgysylltiad. Er ein bod eisiau i bobl roi pob math o wybodaeth i ni, rydym hefyd yn ymwybodol pa mor anodd i'w cychwyn gyda dalen lân. Felly mi wnaethom ni gychwyn trwy ofyn i bobl am ein amcanion ar gyfer 2020-24. Roedd mwy o bobl o blaid nag yn erbyn pob un o'r amcanion ac roedd nifer yn ansicr. Roedd rhywfaint o amrywiad yn ôl nodwedd, a nodir isod.</p> <p>Mi wnaethom ni wedyn ofyn pa amcanion roedden nhw eisiau i ni ystyried. Cynigwyd amrywiaeth o syniadau ychwanegol.</p> <p>Anfonwyd e-bost at bob un o'r sefydliadau sy'n cynrychioli pobl â nodweddion cydraddoldeb ar ein cronfa ddata i hysbysebu a hyrwyddo'r holiadur ac i gynnig ymweliad.</p> <p>DATA:</p> <p>Mae Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus Gogledd Cymru wedi ariannu dogfen ddata, wedi ei gomisiynu gan Rhwydwaith Cydraddoldeb Sector Gyhoeddus Gogledd Cymru. Mae'r ddogfen yma, Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Data a Thystiolaeth, yn dilyn dogfen gomisiynwyd yn 2020 a oedd wedi ei seilio ar ddogfen <i>A yw Cymru'n Decach?</i> 2018 gan Gomisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol. Daeth</p>	<p>Gan mai amcanion thematig sydd gennym roedd rhai pobl yn awyddus i gael mwy o wybodaeth am yr effaith ar nodweddion penodol. Ein bwriad yw addasu'r asesiad yma'n barhaus dros y misoedd nesaf wrth ddatblygu cynllun gweithredu cynhwysfawr gan wneud asesiadau penodol ar yr amcanion unigol hefyd. Bydd hyn yn ein caniatáu i adnabod effaith benodol ar y gwahanol nodweddion.</p> <p>Gweler y dadansoddiad ar yr ymgynghoriad am fwy o wybodaeth am, gan gynnwys rhai ar faterion cydraddoldeb cyffredinol. Y materion â godwyd yn ymatebion i'r holiadur ac yn y cyfarfodydd ydi:</p> <p>Amcan 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwrando ar staff pan mae nhw'n cwyno am wahaniaethu • Peidio rhoi pethau di-angen mewn manylion swydd • Fod angen gwyllo nad ydi hyfforddiant ddim fod ag agenda cryf

dogfen 2023 allan yn rhy hwyr i ni allu ei ddefnyddio. Mae'r ddogfen gogledd Cymru yma yn casglu'r wybodaeth ddiweddaraf o ffynonellau amrywiol ac felly'n ddefnyddiol iawn ar gyfer creu'r Amcanion diwygiedig.

YMGYNGHORIAD:

Cynhaliwyd ymgynghoriad ar yr amcanion drafft rhwng diwedd Hydref 2023 a Chwefror 2024. Mae manylion llawn i'w gweld yn y ddogfen Dadansoddiad yr Ymgynghoriad. Roedd cefnogaeth gref i'r amcanion drafft. Rhoddwyd syniadau am faterion oedd angen ystyried eu cynnwys hefyd.

- Roedd pobl o blaid ac yn erbyn cynnal fforymau
- Angen amddiffyniad i grwpiau lleiafrifol
- Gwella polisiau
- Dylai negeseuon am gydraddoldeb gael eu rhoi gan uwch reolwyr
- Gwastraff amser ac adnoddau

Amcan 2

- Pryderon am gasglu data oherwydd cyfrinachedd a cham-ddefnyddio
- Nad ydi pawb eisiau rhannu eu data
- Felly gall data fod yn gamarweiniol
- Data yn greiddiol i greu gwasanaethau a polisiau gwell
- Angen defnyddio dulliau amgen i rannu data gyda'r cyhoedd
- Angen gwella amrywiaeth y Panel Trigolion
- Gwastraff amser ac adnoddau

Amcan 3

- Teimlo fod y Cyngor yn gwahaniaethu ar sail daliadau gwleidyddol
- Yr angen i swyddogion uwch wneud hyfforddiant.
- Pwysigrwydd hyfforddiant

		<ul style="list-style-type: none">• Dim angen hyfforddiant achos dylai gweithwyr wybod popeth yn barod.• Gwastraff arian ac adnoddau• Angen gwneud asesiadau effaith cryf a chyson i safon da <p>Amcan 4</p> <ul style="list-style-type: none">• Rhai pobl yn cefnogi y gwaith yn yr amgueddfeydd ac eisiau iddo fynd ymhellach• Rhai pobl yn pryderu fod newid y naratif yn ceisio newid hanes.• Gwastraff arian ac adnoddau <p>Amcan 5</p> <ul style="list-style-type: none">• Angen cynnwys bob math o fwlio, nid jyst bwlio oherwydd nodweddion cydraddoldeb• Eisiau cynnwys troseddau casineb yn ogystal â bwlio <p>Cyffredinol</p> <ul style="list-style-type: none">• Pryder fydd y Cyngor ddim yn cyflawni'r gwaith• Nifer o syniadau am bynciau eraill – trafnidiaeth, tai, toiledau, biniau• Rhifo pwyntiau gweithredu• Angen edrych ar eiriad yr amcanion
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Yr angen i gadw'r amcanion yn realistig i allu gweithredu • Angen cofio am effaith croesdoriadaeth
<p>Hil</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Mae rhai grwpiau lleiafrif ethnig wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb: Mudiad Indiaid a Ffrindiau, Mudiad Affrica Gogledd Cymru. Grwpiau Ffoaduriaid. Mae eraill wedi eu gwahodd ond heb dderbyn.</p> <p>Crëwyd holiadur Hawdd ei Ddarllen (defnyddiol ar gyfer pobl sydd ddim yn siarad Cymraeg a Saesneg fel iaith gyntaf), ynghyd â chopïau Dari ac Wcreineg i'r grwpiau ffoaduriaid. Rhoddwyd neges am ddarparu iaith neu fformat arall yn ôl yr angen ar yr holiaduron a'r negeseuon hysbysebu.</p> <p>Addawodd cynrychiolydd Mudiad Affrica Gogledd Cymru i roi gwybodaeth ar eu tudalen Facebook.</p> <p>Canlyniad:</p> <p>Roedd 43.2% o'r ymatebwyr yn dweud eu bod yn Gymreig, 23.5% yn Brydeinig a 15.6 yn Seisnig. Roedd 82.6% o'r rhai gwblhaodd yr holiadur yn Wyn, dipyn llai na'r canran sirol (gweler isod). Mae llai o bobl o ethnigrwydd Asiaidd wedi ei lenwi hefyd, gyda mwy o bobl o gefndiroedd Du ac unrhyw ethnigrwydd arall na'r canrannau yng</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna rwystrau yn wynebu pobl o grwpiau lleiafrif ethnig, a hynny'n amrywio yn ôl y grŵp dan sylw.</p> <p>Nododd rhai pobl yr angen i ystyried iaith ar gyfer pobl sydd ddim yn siarad Cymraeg na Saesneg fel iaith cyntaf.</p> <p>Mae nifer o bobl wedi sôn am wahaniaethu yn erbyn pobl Saesneg eu iaith.</p> <p>Amcan 1</p> <p>Bydd yn cael effaith bositif i bobl o wahanol gefndiroedd ethnig gan y bydd yn gwella amrywiaeth ein gweithlu a denu mwy o bobl o leiafrifoedd ethnig i ymgeisio am swyddi. Mae bwriad hefyd i edrych ar, ac esbonio, y sgiliau sy'n ddisgwyliedig wrth ymgeisio am swyddi, gan gynnwys yr disgwyliadau o ran iaith.</p> <p>Roedd gan rai pobl bryder am y pwynt gweithredu am wella amrywiaeth ein gweithlu, gan ddweud na ddylai pobl gael eu dewis oherwydd eu ethnigrwydd ayb. Fel rydym wedi</p>

Ngwynedd. Rhaid bod yn ofalus wrth gwrs gan fod y niferoedd yn eithaf isel.

Nid oes unrhyw wahaniaethau ystadegol wedi ei adnabod o ran hil wrth lenwi'r holiadur ond mae rhai sylwadau wedi eu gwneud o ran hil. Roedd rhai o'r rhain ynglŷn a'r angen i ystyried y Cynllun Cydraddoldeb Cymru Gwrth Hiliol. Ond roedd nifer ohonynt ynglŷn â'r teimlad fod y Cyngor yn gwahaniaethu yn erbyn pobl di-Gymraeg, beth bynnag eu tarddiad ethnig.

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae Cyfrifiad 2021 yn dangos fod llai o bobl Gwynedd yn adnabod eu hunain fel Gwyn (96.2%) na gweddill siroedd y gogledd heb law am Wrecsam (96%). Roedd 66.6% yn nodi eu bod wedi eu geni yng Nghymru, llai na Wrecsam a tebyg i Ynys Môn. 59% yn nodi eu bod yn Gymraeg, rhai canrannau'n uwch na gweddill y siroedd.

Mae'r data'n dangos fod cefndir ethnig yn cael effaith ar fywydau pobl yn ystadegol o'r cychwyn - e.e. mae plant o gefndir Tseiniaidd yn fwy tebygol o gyrraedd y deiliant ddisgwyliedig yn y cyfnod sylfaen na'u cyfoedion, tra mae plant o "unrhyw gefndir ethnig arall" (h.y. sydd ddim yn cael eu hadnabod fel o gefndir Gwyn, Du, Tseiniaidd, Asiaidd neu Gymysg) yn llai tebygol o wneud hynny (ystadegau am Gymru). Yn sir Gwynedd roedd graddau cyflogaeth pobl Wyn yn 74.% (ffigwr canolig i Ogledd Cymru) tra roedd cyflogaeth pobl o leiafrif ethnig yn 53% (sef y sir isaf ond un). Ond roedd canran o bobl Gwyn oedd wedi cael gradd neu gymhwyster uwch yn is).

nodi, nid oes bwriad gwneud hynny, ond yn hytrach i ddenu amrywiaeth o ymgeiswyr er mwyn cael y person gorau am y swydd.

Derbyniwyd dau sylw yn honni fod y disgwyliad i bobl siarad Cymraeg yn nadu pobl o leiafrifoedd ethnig rhag cael swydd. Sgil yw siarad Cymraeg, fel unrhyw un arall. Rydym yn credu y gallu unrhyw berson ddysgu'r sgil.

Amcan 2

Mae'n glir fod diffyg data am hil yn enwedig yn lleol. Bydd ymgysylltu gyda grwpiau hil yn bwysig.

Amcan 3

Disgwylir y bydd yn bositif gan y bydd yn sicrhau hyfforddiant gwrth-hiliaeth, fydd yn sicrhau fod anghenion pobl o wahanol gefndiroedd ethnig yn cael eu hystyried. Bydd asesiadau hefyd yn ystyried hil.

Bydd gwella hygyrchedd ein gwefan yn gwella mynediad ar gyfer pobl sydd ddim yn siarad Cymraeg a Saesneg fel iaith gyntaf

Amcan 4

	<p>Mae'r carfan o bobl Ddu yng Ngwynedd o aelwyd heb gar neu fan yn llawr uwch nag unrhyw grwp ethnig arall, ac yn llawer uwch nag unrhyw sir arall yng Ngogledd Cymru. Grwp ethnig Gwyn sy'n lleiaf tebygol o fyw yn y math yma o aelwyd. Gall bod heb gar neu fan fod yn arwydd o anfantais economaidd-gymdeithasol.</p> <p>Yng Ngwynedd pobl o gefndir Du sy'n lleiaf tebygol o fyw mewn cartrefi gorlawn (1%) tra pobl o grwpiau lleiafrif eraill (h.y. sydd ddim yn uniaethu fel Du, Gwyn, Asiaidd na Cymysg) sy'n fwyaf tebygol o fyw mewn tai gorlawn (12%).</p> <p>Mae ymhell dros hanner yr holl droseddau casineb sy'n cael eu cofnodi gan Heddlu Gogledd Cymru yn ymwneud â hil (sy'n cynnwys cenedligrwydd) – sef 58% yn 2021/22.</p> <p>Mae'r nifer o Sipsiwn a Theithwyr Gwyddelig ychydig yn uwch yng Ngwynedd (0.09.5% o'r boblogaeth) na Gogledd Cymru (0.083%). Mae'r nifer o bobl Roma ychydig yn is (0.038% i'w gymharu â 0.039%). Roedd 14 carafán ar safle swyddogol ac 8 ar safle answyddogol ar 21 Gorffennaf 2022 (allan o 271 yng ngogledd Cymru i gyd)</p> <p>Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol wedi fod hi'n debyg fod Covid-19 wedi cael effaith ar blant oedd yn perfformio'n llai da cyn y pandemig e.e. dysgwyr Du, a rhai dysgwyr Sipsiwn, Roma a Theithio. Roedd hefyd wedi cael mwy o effaith o ran gwaeledd a marwolaeth ymysg pobl o leiafrifoedd ethnig.</p> <p>Cynllun Gweithredu Cymru Gwrth-Hiliol:</p>	<p>Bydd edrych ar hygyrchedd gwasanaethau yn cynnwys mynediad at wybodaeth, gan gynnwys ar gyfer pobl sydd ddim yn siarad Cymraeg na Saesneg fel iaith gyntaf.</p> <p>Byddwn yn edrych ar naratif ein amgueddfeydd o ran hil.</p> <p>Amcan 5</p> <p>Credir y bydd yn bositif gan fod rhai grwpiau, yn arbennig dysgwyr gwrywaidd Du a phlant o gefndir sipsiwn a theithwyr, â chyrhaeddiad is yn y dosbarth na grwpiau eraill. Bydd hefyd yn mynd i'r afael a materion fel bwlio ac yn sicrhau gwell llais i blant.</p>
--	---	--

	<p>Mae'r Cynllun yma'n rhoi arweiniad i ni ar y materion sydd angen eu cyfarch yn y maes yma. Wrth ystyried ffactorau lleol, rydym ni'n adnabod y meysydd yma yn benodol: addysg, gwaith, casglu data, sicrhau ein bod yn gweithio mewn modd gwrth-hiliol, hygyrchedd a thai.</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Jyst dros 75% o ymatebwyr i'r holiadur ddywedodd eu bod yn wyn, 3.4% o dras cymysg, 1.3% yn Asiaidd a llai na 1% yr un yn Sipsiwn / teithwyr Gwyddelig a du / Affricanaidd / Caribiaidd. Roedd 2% wedi nodi arall ond roedd canran gweddol uchel heb neu wedi dewis peidio ymateb, sef bron i 17%. Anfonwyd holiaduron papur, gan gynnwys rhai hawdd eu darllen, i'r Mosg er mwyn cyrraedd y pobl o wahanol gefndiroedd hil sydd yn mynd yno.</p> <p>Roedd 14 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod hil ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef 36%.</p>	
<p>Anabledd</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Mae grwpiau anabledd wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb: Grŵp Hunan-Adfocatiaeth NWAAA (pobl ag anabledd dysgu), Grwpiau Mynediad (pobl ag amhariad corfforol), Grŵp CoS (pobl F/fyddar). Mae eraill wedi eu gwahodd ond heb ymuno.</p> <p>Addawodd COS i'n helpu trwy gynnig cefnogaeth i'r aelodau maent yn cyfarfod â hwy fel rhan o'u gwaith bob dydd i ddeall a llenwi'r holiadur. Ymwelodd y swyddogion cydraddoldeb â: Grŵp Mynediad</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna rwystrau yn wynebu person anabl mewn nifer o feysydd, gan gynnwys mynediad at wasanaethau, adeiladau, swyddi a gwybodaeth.</p> <p>Dywedodd rhai eu bod yn amau fod dealltwriaeth lawn o anghenion pobl anabl, gan dynnu sylw at yr ystod o fathau o anabledd. Bydd angen sicrhau fod pob math o anabledd yn cael sylw teilwng wrth symud ymlaen i wneud cynllun gweithredu cynhwysfawr ac</p>

Arfon (ar-lein) i drafod yr holiadur ac annog aelodau i'w lenwi; Grwp Te am Tri (ar-lein) sef grŵp hunan adfocatiaeth ar gyfer pobl ag anabledd dysgu, gan ddefnyddio sleidiau i esbonio'r sefyllfa a gofyn barn; digwyddiad Boccia lle roedd grwpiau â gwahanol amhariadau'n cyfarfod gan ddefnyddio fersiwn byr o'r holiadur; Grwpiau Gofalwyr Ifanc (7-11 oed ac 11-18 oed) ble defnyddiwyd sleidiau a sgwrs.

Canlyniad:

Mae'r canran o bobl sy'n adnabod eu hunain fel person anabl ac wedi ateb yr holiadur (19.6%) yn debyg iawn i'r ganran yng Ngwynedd (19.2%). Mi wnaethon i hefyd ymgysylltu a grwpiau penodol, gweler uchod.

Roedd canran uwch o bobl anabl, o'i gymharu â phobl oedd wedi nodi nad oeddynt yn anabl, yn teimlo fod ymgysylltu (Amcan2) yn bwysig ar gyfer ei gynnwys y tro hyn. Roedd y canran o bobl anabl a ddywedodd eu bod yn cefnogi amrywiaeth yn y gweithlu (Amcan 5) yn uwch hefyd.

Wrth ymateb i'r holiadur, ac wrth ymgysylltu gyda grwpiau, dywedodd nifer o bobl fod hyfforddiant yn arbennig o bwysig ym maes anabledd. Nodwyd nifer o bynciau e.e. ymwybyddiaeth o awtistiaeth, Braille, BSL a iechyd meddwl (sôn am gydweithi ag ICAN). Roedd addasiadau o fewn cyflogaeth yn flaenoriaeth hefyd gyda rhai'n sôn am Cam 3 Hyderus o ran Anabledd, cymorth o amgylch cyfweliadau a mentora. Soniwyd yn arbennig hefyd am ddealltwriaeth, anghenion mynediad (at wasanaethau, gwybodaeth, adeiladau a mannau cyhoeddus gan gynnwys parcio addas), a therminoleg, trafndiaeth a thoiledau addas. Gweler hefyd y sylwadau yn Oedran.

asesiadau effaith I'r Amcanion unigol. Eraill yn tynnu sylw at neuroamrywiaeth, sydd yn rywbeth rydym yn sôn amdano yn yr Amcanion. Nodwyd pwysigrwydd iechyd meddwl.

Amcan 1

Disgwylir y bydd yn bositif ar gyfer pobl anabl gan ein bod yn anelu i weithio tuag at lefel 3, Hyderus o ran Anabledd. Rhagwelir y bydd y gwaith arall i hybu amrywiaeth ein gweithlu hefyd yn bositif i bobl anabl. Nodwyd yr angen i sicrhau hyfforddiant anabledd.

Amcan 2

Bydd yn bositif oherwydd byddwn yn casglu mwy o ddata am bob maes ac mae croes-doriadaeth am fod yn bwysig. Bydd hefyd yn cyfarch yr angen i ymgysylltu â phobl anabl a grwpiau mewn ffyrdd addas.

Amcan 3

Gan ei fod yn cymryd anghenion a hawliau pobl anabl i ystyriaeth wrth newid polisiau a ffyrdd o weithio bydd yn cael effaith bositif. Rydym wedi cychwyn ar y gwaith a bydd ystod o

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Dangosir fod llai o bobl yng Ngwynedd wedi nodi eu bod yn anabl yn Cyfrifiad 2021 nag unrhyw sir arall yng ngogledd Cymru heb law am un. Wedi dweud hynny, mae'r nifer yn 19%, bron iawn i 1 person o bob 5. Mae bron i 10% mwy o ferched yn anabl na dynion. Mae'r canran fwyaf o bobl anabl yn yr oedran 45-69 yng Ngwynedd, gydag ychydig llai yn yr oedran 70+.

Mae'r data'n dangos fod y nodwedd yma'n cael effaith ar lawer o rannau o fywyd. Yn 2021-22 roedd 74% o bobl sydd ddim yn anabl yn sir Gwynedd mewn gwaith (sy'n union fel y cyfartaledd yng ngogledd Cymru) ond dim ond 43% sy'n gweithio (5% yn is na'r carfan yng Ngogledd Cymru). Yng Nghymru mae'r gwahaniaeth mewn tâl (pay gap) rhwng pobl anabl a phobl sydd ddim yn anabl yn 11.6% (nid oes data mwy lleol). 3% o brentisiaid sy'n nodi anabledd sy'n effeithio eu dysgu.

Yng Ngwynedd, yn ôl y cyfrifiad, roedd dros 23% o anheddau â phenteulu anabl heb fynediad at gar neu fan. Mae hyn yn cymharu â 10% o deuluoedd gyda phenteulu sydd ddim yn berson anabl. Mae'r ganran sy'n byw ar aelwydydd heb gar neu fan yng Ngogledd Cymru yn ôl statws iechyd ar ei uchaf ar gyfer y rhai mewn iechyd gwael neu wael iawn (29.8%), ac isaf ymhlith y rhai mewn iechyd da iawn neu dda (9.5%). Mae hyn yn gyson gyda'r patrwm yng Ngwynedd hefyd

Er fod hyn yn cymharu'n ffafriol â'r bwlch yng Ngogledd Cymru, mae o'n bryder mewn sir mor wledig. Yn ystod 2021/22 cwblhawyd 100% o DFG oedd wedi eu cymeradwyo yng Ngwynedd, ond roedd y niferoedd yn isel iawn yma.

hyfforddiant ar feysydd anabledd yn cael eu cynnig yn ystod y 4 blynedd

Amcan 4

Disgwylir iddo fod yn bositif gan y bydd ystyriaeth o ddarpariaeth amgueddfeydd a hygyrchedd y wefan.

Nifer o bobl wedi sôn am hygyrchedd ffisegol, eraill wedi sôn am hygyrchedd mwy cyffredinol gan gynnwys BSL. Un person wedi sôn am wrthdaro buddiannol (conflict of interest) rhwng pobl anabl ac adeiladau hanesyddol.

Amcan 5

Bydd yn delio a bwlio a chyrhaeddiad fydd yn cael effaith bositif. Bwriad y pwynt gweithredu ar lesiant yw gwella iechyd meddwl y dysgwyr.

Disgwylir i'r Amcanion uchod fod yn bositif ar gyfer gofalgwyr hefyd am resymau tebyg.

Mae'r nifer o bobl sy'n adnabod eu hunain fel gofalwyr yn is yng Ngwynedd na siroedd eraill y gogledd. Mae'n debyg fod niferoedd yn isel yn gyffredinol oherwydd nad yw pob person allai adnabod eu hunain fel gofalwyr yn gwneud hynny. Mae pobl rhwng 50 a 64 mlwydd oed yn fwy tebygol o fod yn ofalwyr nag unrhyw oedran arall a merched yn fwy tebygol na dynion (13.1% i'w gymharu â 10%). Mae pobl sy'n ofalwyr yn fwy tebygol o adrodd fod eu hiechyd yn weddol neu'n wael nag ydynt i ddweud ei fod yn dda. Mae hyn yn wahanol iawn i ran fwyaf y boblogaeth, ble mae'r mwyafrif yn dweud eu bod mewn iechyd da iawn neu dda.

Mae pobl anabl yn un o'r grwpiau sy'n fwyaf tebygol o brofi allgau digidol. Cofnodwyd 248 digwyddiad o drosedd casineb ar sail anabledd yn 2021/22, codiad o 359% ers 2016/17.

Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn nodi fod pobl anabl yn fwy tebygol o farw o Covid-19, ac i brofi caledi ariannol. Hefyd y risg y gallai dysgu o bell fod wedi cynyddu anghydraddoldeb ar gyfer disgyblion na berfformiodd cystal yn yr ysgol cyn Covid-19, gan gynnwys disgyblion sydd angen cymorth mewn addysg.

Drws ar Glo: Datgloi bywydau a hawliau pobl anabl yng Nghymru ar ôl COVID-19:

Mae'r adroddiad yma yn nodi data a phrofiad bywyd pobl anabl yn ystod argyfwng Covid-19. Mae'r rhan fwyaf o'r hyn sydd ynddo wedi anelu at Llywodraeth Cymru ond mae'r data'n ddefnyddiol ar gyfer awdurdodau lleol hefyd. Mae'r adroddiad yn nodi fod pobl anabl yn dweud fod y model cymdeithasol o anabledd wedi colli tir a'r model meddygol yn cael ei ddefnyddio fwyfwy. Roedd mwy na hanner y bobl fu farw o Covid-19

	<p>yn ystod y cyfnod sydd dan sylw yn anabl a dywedir fod y ffactorau cymdeithasol yn reswm mawr dros hyn, e.e. gofal iechyd israddol i bobl anabl (yn enwedig pobl ag anabledd dysgu), diffyg PPE a thai anaddas. Mae hefyd yn nodi fod pobl anabl wedi ei chael yn anodd i gael gwasanaethau addas yn ystod yr argyfwng a roedd trafndiaeth yn broblemus hefyd.</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Tua 18% o ymatebwyr oedd yn diffinio eu hunain fel anabl, 66.4% ddim yn diffinio eu hunain fel anabl gyda dros 15% heb neu'n dewis peidio ateb.</p> <p>Roedd 16 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod anabledd ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef 41%.</p>	
<p>Rhyw</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Er i ni wahodd grwpiau, ac i rai fynyachu yn y gorffennol, nid oes yn bresennol unrhyw fudiadau yn cynrychioli dynion na merched ar y Grwp Craidd Cydraddoldeb. Nid oedd unrhyw gyswllt penodol wedi ei wneud hefo mudiadau yn cynrychioli'r nodwedd yma yn ystod yr ymgysylltiad.</p> <p>Canlyniad: Roedd y nifer o ferched a dynion wnaeth gwblhau'r holiadur yn eithaf hafal.</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna rwystrau yn bodoli yn ymwneud â rhyw.</p> <p>Amcan 1</p> <p>Effaith bositif ddisgwyllir, yn arbennig ar ferched oherwydd y pwyntiau gweithredu ar y bwch tâl, ond pwyntiau gweithredu eraill hefyd.</p> <p>Roedd gan rai pobl bryder am y pwynt gweithredu i wella amrywiaeth ein gweithlu, gan ddweud na ddylai pobl gael eu dewis</p>

Mae canran uwch o ferched, nag unrhyw gategori rhyw arall (dynion, gwell gennyf beidio a dweud a dim ateb), wedi dweud fod Ymgysylltu (Amcan 2), Asesu effaith (Amcan 3), ac Amrywiaeth Gweithlu (Amcan 5) yn bwysig i'w gynnwys tro hyn.

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae 51.09% o boblogaeth Gwynedd yn fenywaidd.

Yng Nghymru, mae'r canran o enethod sy'n cyrraedd y canlyniad ddisgwyliedig yn y cyfnod sylfaen yn uwch na bechgyn ym mhob blwyddyn rhwng 2017 a 2019. Mae'r nifer sy'n cyrraedd Lefel 2 ym Mlwyddyn 11 yn 2018/19 yng Ngwynedd yn uwch ymysg genethod na bechgyn, er fod yr gwahaniaeth yn isel o'i gymharu â gogledd Cymru yn ei gyfanrwydd. Mae mwy o ferched yn adrodd iddynt gael eu bwlio (37% i 33%).

Mae mwy o bobl yng Ngwynedd oed 25-65 gyda gradd na siroedd eraill y gogledd, sef 45.8% a 36.2% o ddynion. Mae mwy o ferched yn derbyn hyfforddiant yn gysylltiedig a swydd yng Ngwynedd yn 2021-22 (23.1% i 15.4% - ffigyrau'r sir nid yr Awdurdod Lleol). Mae 72% o boblogaeth gwrywaidd (16-64 oed) Gwynedd mewn gwaith, a 75% o ferched (gwahaniaeth llai na'r gogledd yn ei gyfanrwydd). Mae mwy o fenywod na dynion yn gweithio fel prentisiaid hefyd. Roedd y bwlch tâl o ran rhywedd (gender pay gap) yn 2022, sef 8.6%, yn llai nag unrhyw sir yn y gogledd heb law am Ynys Môn (ffigyrau y siroedd nid gweithlu'r Awdurdodau Lleol, wedi ei selio ar leoliad cartref, nid man gwaith). Mae canran uwch o fenywod (28.2% i 25.9%) yng Ngwynedd mewn swyddi â

oherwydd eu rhywedd ayb. Fel rydym wedi nodi, nid oes bwriad gwneud hynny, ond yn hytrach i ddenu amrywiaeth o ymgeiswyr er mwyn cael y person gorau am y swydd.

Bydd hefyd o gymorth i ofalwyr, sydd, yn ystadegol, yn fwy tebygol o fod yn ferched.

Amcan 2

Dylai fod yn bositif ar gyfer dynion a merched oherwydd mae bob tro'n dda i gael data llawn. Bydd hefyd yn bositif i'r rhai sy'n adnabod eu hunain mewn ffordd gwahanol gan fod data yn anodd i'w gael ar hyn o bryd.

Amcan 3

Mae'r pwynt gweithredu olaf yn amlwg am wneud gwahaniaeth i ferched oherwydd y gwaith ar y rhuban gwyn. Bydd asesiadau cydraddoldeb a hyfforddiant yn bwysig i bawb, yn enwedig wrth ystyried croesdoriadaeth.

Amcan 4

Bydd wella gwasanaethau yn bositif i bawb. Bydd yr asesiadau unigol yn rhoi mwy o

<p>tal uchel. Ond ar y llaw arall mae 44.8% o fenywod mewn swyddi tal isel o'u cymharu a 21.9% o ddynion.</p> <p>Yng Ngwynedd roedd bron i 70% o'r teuluoedd oedd dan fygythiad o ddigartrefedd yn cael eu harwain gan fenyw - llawer uwch nag unrhyw sir arall yn y gogledd. Wedi dweud hynny, roedd 70% o deuluoedd oedd yn ddigartref ac angen cymorth yn cael eu arwain gan ddynion (gan gynnwys dynion unigol) - eto yr agendor mwyaf yn y gogledd.</p> <p>Mae ystadegau'n dangos fod merched yn fwy tebygol o fod yn ofalwyr na dynion. Hefyd mae mwy o ferched yn nodi eu bod yn anabl na dynion. (Gweler Anabledd uchod). Mae merched ar gyfartaledd yn byw am fwy o flynyddoedd na dynion, ac mae'r gwahaniaeth tua 3 blynedd yng Ngwynedd.</p> <p>Yn y flwyddyn a ddaeth i ben ym mis Mawrth 2020, dangosodd data troseddau a gofnodwyd gan yr heddlu fod 84.5% o ddiodefwyr troseddau rhywiol yn fenywod, gyda 90% o ddiodefwyr trais rhywiol a gofnodwyd yn fenywod ac 81.2% o ddiodefwyr troseddau rhywiol eraill hefyd yn fenywod. Nid oes dadansoddiad o droseddau cam-drin domestig yn ôl nodweddion ar lefel leol, ond yng Nghymru a Lloegr roedd 74.1% o ddiodefwyr a gofnodwyd yn fenywod a 25.9% o ddiodefwyr a gofnodwyd yn ddynion yn y flwyddyn hyd at fis Mawrth 2022. Mae merched yn un o'r grwpiau sydd yn teimlo'n llai diogel yn eu cymuned (yn enwedig wedi iddi dywyllu).</p> <p>Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn nodi fod mwy o bwysau a dibyniaeth ar ofalwyr di-dâl yn ystod argyfwng Covid-19, gyda menywod yn fwy tebygol o fod yn ofalwyr di-dâl, oherwydd pwysau gofal cymdeithasol. Hefyd fod yr argyfwng wedi achosi mwy o gam-drin</p>	<p>wybodaeth ar sut fydd y gwahanol bwyntiau gweithredu yn cael effaith.</p> <p>Dywedodd cwpl o bobl fod eisiau ystyried manau newid a toiledau un rhyw.</p> <p>Amcan 5</p> <p>Disgwylir iddo fod yn arbennig o bositif ar gyfer carfannau o fechgyn, sydd a chyrhaeddiad is na merched yn gyffredinol, ond ar garfannau sy'n cael eu heffeithio gan groesdoriadaeth (e.e. dynion ifanc du) yn arbennig.</p>
--	---

	<p>domestig (sydd yn effeithio mwy o ferched). Yn ogystal y risg y gallai dysgu o bell fod wedi cynyddu anghydraddoldeb ar gyfer disgyblion na berfformiodd cystal yn yr ysgol cyn Covid, gan gynnwys bechgyn.</p> <p>YMGYNGHORIAD</p> <p>Atebodd ychydig mwy o ferched nag o ddynion yr holiadur</p> <p>Roedd 6 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod rhyw ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 15%.</p>	
<p>Oedran</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Mae rhai grwpiau oedran wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb: Cyngor Pobl Hŷn, Age Cymru Gwynedd a Môn, Grŵp LHDTTC+ GISDA, Yr Urdd.</p> <p>Ymwelodd y swyddogion cydraddoldeb â 2 grŵp o ofalwyr ifanc, 1 grwp yn 7-11 oed a'r llall yn 7-18 oed. Defnyddiwyd sleidiau a dulliau amgen i feithrin sgwrs. Hefyd bu cyfarfod gyda Grwp LHDTTC+ GISDA ble defnyddiwyd dulliau amgen i ymgysylltu. Ymwelwyd hefyd â digwyddiad Boccia lle roedd grwpiau â gwahanol amhariadau, gan gynnwys Dementia, yn cyfarfod. Defnyddiwyd fersiwn byr o'r holiadur i'w holi. E-bostiwyd pob un o'r mudiadau sy'n cynrychioli pobl a nodweddion cydraddoldeb sydd ar ein bas-data i hysbysebu a hyrwyddo'r holiadur a chynnig ymweld â hwy.</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna rwystrau yn bodoli yn ymwneud ag oedran.</p> <p>Amcan 1</p> <p>Disgwylir iddo fod yn bositif ar gyfer carfanau oedran gwahanol. Mae wrth gwrs am roi cymorth i bobl oed gwaith, yn arbennig rhai sydd â nodweddion penodol eraill (croesdoriadaeth). Bydd hefyd o gymorth i bobl hŷn a phobl ifanc sy'n chwilio am waith.</p> <p>Amcan 2</p> <p>Rhagwelir y bydd yn bositif i bob oedran. Mae hi bob tro'n ddefnyddiol i gael data llawn (ac</p>

<p>Canlyniad:</p> <p>Ychydig o bobl ifanc dan 25 oed gwblhaodd yr holiadur ond gan ein bod wedi ymweld â'r mudiadau uchod, rhoddwyd siawns i fwy ohonynt rannu eu barn.</p> <p>Mae canran uwch o'r ymatebwyr 25 - 34 oed wedi nodi 'ddim yn siŵr' a canran llai ohonynt wedi nodi 'ydw' o gymharu â grwpiau oedran eraill ynglŷn â pharhau gyda'r amcan am hyfforddiant (Amcan 1).</p> <p>Mae canran uwch o'r ymatebwyr yn y grŵp oedran 25-34 oed a 35-44 oed wedi dweud fod angen parhau i gynnwys asesiadau effaith (Amcan 3).</p> <p>Mae canran uwch o'r ymatebwyr yn y grwpiau oedran 35-44 oed ac 55-64 oed yn nodi 'ydw', tra bod canran uwch o'r ymatebwyr yn grŵp oedran 25-34 oed yn nodi 'nac ydw'.</p> <p>Rhai o'r materion a godwyd ynglŷn a phlant a pobl ifanc oedd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yr angen i gadw pobl ifanc lleol yn eu cynefin, drwy gynnig cefnogaeth a sicrhau swyddi • Dysgwyr angen mwy o gefnogaeth un i un ac ymyrraeth cynnar • Iechyd meddwl pobl ifanc LHDTG+ • Mwy o sylw i anghenion gofalwyr ifanc yn yr ysgol, yn arbennig gallu cadw mewn cyswllt ag adra. • Gwell hygyrchedd ar gyfer dysgwyr ag amhariadau corfforol yn yr ysgol • Llefydd diogel i blant ag anawsterau dysgu a niwroamrywiaeth tu alla i'r ysgol 	<p>mae'r gwaith Oedolion yn arbennig am gwella pethau i bobl hŷn).</p> <p>Amcan 3</p> <p>Bydd y gwaith yma'n arbennig o ddefnyddiol mewn achosion o groesdoriadaeth. Dylai'r gwaith ar y wefan fod yn arbennig o ddefnyddiol i sicrhau hygyrchedd i bobl hŷn, ond gan gofio nad yw bob un ohonynt yn gallu defnyddio'r we.</p> <p>Amcan 4</p> <p>Mae angen cofio nad ydi pobl hŷn bob tro yn defnyddio'r we. Bydd gwella gwasanaethau yn helpu pobl o wahanol oedrannau.</p> <p>Amcan 5</p> <p>Mae'n amlwg am fod yn bositif i blant a phobl ifanc, eto yn arbennig oherwydd croesdoriadaeth. Mae'n delio â llesiant fydd yn cynnwys gofalwyr ifanc, dysgwyr â niwroamrywiaeth ac ati.</p> <p>Derbyniwyd mwy o adborth am yr amcan yma nag unrhyw un arall. Defnyddiwyd rhai ohonynt i addasu'r pwyntiau gweithredu a bydd</p>
---	---

Rhai o'r materion a godwyd ynglŷn a phlant a pobl ifanc oedd:

- Anghenion pobl hŷn LHDTTC+ sydd yn debygol o fod wedi cuddio eu hunaniaeth yn hanesyddol.
- Yr angen i glywed llais pobl hŷn.
- Yr angen i gefnogi pobl hŷn drwy gefnogi gofalwyr yn y gweithle

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae mwy o unigolion dan 25 yng Ngwynedd nag unrhyw sir arall yn y gogledd (28.7%). Mae'r nifer o bobl dros 65 ychydig yn is na'r cyfartaledd ar gyfer gogledd Cymru.

Roedd cyrhaeddiad plant yng Ngwynedd ym mlwyddyn 11 yn 2018/19 yr uchaf yng ngogledd Cymru. Yn y cyfnod 2019-20 roedd 19% o fechgyn a 12% o enethod yn dweud eu bod wedi bwlio rhywun yn yr ysgol (gogledd Cymru). Mae 35% o blant oed uwchradd (blynyddoedd 7 i 11) yng ngogledd Cymru yn dweud eu bod wedi cael eu bwlio, sy'n is na'r cyfartaledd yn 2017/18 ond yn uwch na Cymru yn ei gyfanrwydd. Mi aeth y nifer o bobl ifanc oedd ddim mewn addysg, gwaith na hyfforddiant yng ngogledd Cymru i lawr yn sylweddol am y cyfnod 2020-22 i 12.8% sy'n debyg iawn i'r nifer yng Nghymru gyfan. Mae hyn i'w gymharu a 14% yn 2018-20 (pan roedd cyfartaledd Cymru tua 13.1%).

Yn ystod Ebrill 21 - Mawrth 22 roedd 51% o bobl 16-24 mewn gwaith, ychydig is na'r cyfartaledd am y gogledd. Roedd 89% o bobl 25-49 mewn gwaith (yn uwch na'r gyfartaledd rhanbarthol) a 66% o bobl 50-64 (is na'r gyfartaledd).

yr adborth i gyd yn cael ei rannu gyda'r ysgolion ar gyfer gweithrediad lleol.

Roedd diddordeb arbennig yn yr amcan am fwlio, gyda'r rhan fwyaf o'r sylwadau yn gefnogol. Rydym wedi tynhau'r geiriad yn sgil y sylwadau. Roedd rhai sylwadau yn dweud nad oedd bwlio yn bod, ond rydym yn gwrthod y safiad yna. Roedd un grŵp yn teimlo fod angen cynnwys troseddau casineb yn ogystal â bwlio a rydym wedi gwneud hynny. Eraill yn meddwl fod angen cynnwys bob math o fwlio. Er fod yr amcanion yn ymwneud â nodweddion dan y ddeddf mi fydd yr adroddiadau yn delio â bwlio yn ei gyfanrwydd. Nodwyd yr angen am hyfforddiant penodol i athrawon.

Dywedwyd fod angen mwy o sylw i blant anabl a gyda phroblemau iechyd. Hefyd fod ymyrraeth cynnar yn bwysig

Yng Ngwynedd, y gyfran uchaf sy'n darparu gofal di-dâl yw'r rhai rhwng 50 a 64 oed (15.4%) ac mae'r isaf yn grŵp oedran 15 oed ac iau (1.1%). Mae hyn yn debyg i weddill siroedd y gogledd. Yng Ngwynedd, fel ym mhob sir, mae'r rhai sydd mewn iechyd gwael neu wael iawn yn cynyddu gydag oed, gydag 11.5% o bobl dros 65 yn y categorïau yna.

Mae'r ganran uchaf sy'n byw ar aelwydydd heb gar neu fan yng Ngogledd Cymru yn ôl oedran yn y grŵp oedran 65 oed a hŷn (17.8%), ac isaf yn y grŵp oedran 50 i 64 (9.1%). Mae'r patrwm yma'n debyg i weddill y gogledd. Ond yng Ngwynedd mae'r nifer o bobl 15-24 oed yn yr un sefyllfa (15.9%) yn nodweddiadol uwch na'r siroedd eraill.

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi fod pobl hŷn ymysg y grwpiau sy'n debygol o fod yn profi allgau'n ddigidol (er bod defnydd oedolion hŷn o'r rhyngwrwd yn cynyddu). Maent hefyd yn un o'r grwpiau sy'n teimlo yn anniogel yn eu cymuned. Mae'r nifer o bobl sy'n mynychu digwyddiadau diwylliant a chelfyddydol yng Ngwynedd yn disgyn gydag oed - gyda jyst dros hanner o bobl 75+ ddim yn mynychu tri digwyddiad y flwyddyn.

Mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn nodi fod pobl hŷn yn debycach o farw o Covid-19, a fod hynny, a'r ynysu a brofwyd yn ystod yr argyfwng, yn debyg o gael effaith hir-dymor ar iechyd corfforol a meddyliol. Hefyd fod addysg, lefelau cyrhaeddiad a rhagolygon swyddi pobl ifanc wedi eu heffeithio. Yn ychwanegol mae risg y gallai dysgu o bell fod wedi cynyddu anghydraddoldeb ar gyfer plant a phobl ifanc oedd ddim yn perfformiodd cystal yn yr ysgol cyn Covid-19.

YMGYNGHORIAD:

	<p>Yn anffodus, ychydig o bobl dan 35 atebodd yr holiadur. Gan ein bod yn ymwybodol fod pobl ifanc ddim yn dueddol o lenwi holiaduron roeddem yn awyddus i gyfarfod gyda grwpiau. Mi wnaethom ni gysylltu â nifer o fudiadau ieuencid cyn ac yn ystod cyfnod yr ymgynghoriad, a chael sgysia e-bost, ond cawsom drafferth gwneud trefniadau. Yr unig grwp fu'n bosib ymgynghori â nhw oedd Prentisiaid Cyngor Gwynedd.</p> <p>Roedd 5 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod oedran ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 13%.</p>	
<p>Crefydd a Chred</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Mae rhai grwpiau crefydd wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb: Canolfan Islamaidd Bangor, Cytûn (Cristnogol). Rydym ni wedi gofyn i grwpiau cred eraill i ymuno ond heb lwyddiant eto.</p> <p>Canlyniad: . Mae'r canrannau o ran cwblhau'r holiadur yn gymharol â'r canrannau yng Ngwynedd. Wedi dweud hynny, roedd llai o bobl oedd yn adnabod eu hunain fel Cristnogion, heb grefydd neu o grefydd arall, a roedd y nifer oedd wedi nodi Arall yn uwch.</p> <p>Mae sylwadau wedi eu gwneud am grefydd yn yr holiadur, sef fod y Cyngor yn wrth-Gristnogol a a fod angen gwneud addasiadau rhesymol ar gyfer defodau crefyddol.</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna faterion i'w cyfarch ynglŷn â chrefydd a chred.</p> <p>Amcan 1</p> <p>Rhagwelir y bydd yn bositif oherwydd bydd yn cymryd i ystyriaeth o anghenion credoau gwahanol.</p> <p>Amcan 2</p> <p>Bydd casglu data o fudd gan fod diffyg data lleol.</p> <p>Amcan 3</p> <p>Bydd yn bositif oherwydd byddwn yn ystyried credoau fel rhan o'r asesiadau effaith</p>

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae 46.2% o bobl Gwynedd yn adnabod eu hunain fel Cristnogion, ac mae hynny'r canran isaf yng Ngogledd Cymru. Dywedodd 44.2% fod ganddynt ddim crefydd, sef y canran uchaf yn y gogledd. Roedd y canran wnaeth ddim ateb hefyd yr uchaf yn y rhanbarth, sef 7.5%. Mae 1% o'r boblogaeth yn Foslem.

Pobl sydd heb ateb y cwestiwn ar grefydd yw'r rhai lleiaf tebyg i o fod â gradd (38%), a'r rhai heb grefydd wedyn (39%) a Christnogion (42%). Mae'r crefyddau eraill yn eithaf hafal rhwng 55-60%. Mae'r patrwm yma yn debyg i un gogledd Cymru heb law fod y crefyddau yn y canol yn hafal ar tua 45-48%.

Roedd pobl Iddewig yng Ngwynedd yn llawer mwy tebygol o adnabod eu hunain fel gofawyr (tua 17%), pobl o "grefyddau eraill" oedd yn ail (16%). Pobl oedd heb ateb y cwestiwn crefydd a chred (jyst o dan 5%) oedd yr isaf, a Moslemiaid (jyst dros 5%). Mae'n amlwg o edrych ar ganlyniadau'r gwahanol siroedd nad oes patrwm amlwg yma, mae'n debyg oherwydd niferoedd isel rhai crefyddau. Mae ffigyrau yn dangos fod pob o'r grefydd Mwslimaidd yn llai tebygol o adrodd fod ganddynt iechyd drwg neu ddrwg iawn yng Ngwynedd (1%), ac yna pobl Hindŵaidd (2%). Pobl o grefyddau eraill oedd yn fwyaf tebygol (11%). Eto rhaid bod yn ofalus oherwydd y ffigyrau isel.

Roedd 40 digwyddiad o drosedd casineb ar sail crefydd wedi eu cofnodi yng Ngogledd Cymru yn ystod 2021/22, codiad o 150% ers 2016/17.

YMGYNGHORIAD:

Amcan 4

Bydd yn ran o'r ail-ystyriaeth ar naratif ein amgueddfeydd, ac mae materion trefniadaeth a tai yn siŵr o fod yn berthnasol (bydd yr asesiadau unigol yn dangos hyn yn well).

Amcan 5

Mae plant o rai crefyddau a chyrhaeddiad is na'u gilydd felly bydd) yn bositif. Bydd y pwynt gweithredu am fwlio hefyd yn bositif.

	<p>Y carfan mwyaf o bobl wnaeth lenwi'r holiadur oedd pobl heb grefydd, gyda nifer ychydig yn llai yn dweud eu bod yn Gristnogion.</p> <p>Roedd 10 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod crefydd a chred ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 25%.</p>	
<p>Cyfeiriadedd Rhywiol</p>	<p>YMGYSYLLTU</p> <p>Dull: Mae grwpiau LHDTTC+ wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb: Grwp LHDTTC+ GISDA, Unique Transgender Network ac aelod unigol.</p> <p>Ymwelodd y swyddogion cydraddoldeb â Balchder Gogledd Cymru yn Nghaernarfon, gan roi cardiau hefo côd QR arnynt i rhai oedd yn cymryd rhan ac i'r cyhoedd yn gyffredinol. Gofynnwyd i rai unigolion i lenwi fersiwn byr o'r holiadur hefyd. Ymwelwyd hefyd â Grŵp LHDTTC+ GISDA ble defnyddiwyd dulliau amgen i ymgysylltu ac Unique Transgender Network be cafwyd sgwrs cyffredinol gan hybu'r holiadur.</p> <p>Canlyniad:</p> <p>Mae canran is o bobl heterorywiol neu strêd wedi llenwi'r holiadur (76.5%), i'w gymharu â phoblogaeth Gwynedd (87.3%) ac mae'r niferoedd o ddynion hoyw, merched hoyw neu lesbiaidd, pobl deurywiol ac o rywioldeb arall wedi ei lenwi yn uwch.</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna faterion i'w cyfarch ynglŷn â'r maes</p> <p>Amcan 1</p> <p>Rhagwelir y bydd yn bositif oherwydd ei fod yn ymwneud ag amrywiaeth yn y gweithlu. Mae pobl ifanc LHDTTC+ yn arbennig wedi dweud wrthym am yr heriau maent yn wynebu oherwydd cyflyrau iechyd meddwl, a byddai gwneud y gweithle yn le mor groesawgar â phosib yn gam ymlaen.</p> <p>Roedd gan rai pobl bryder am y pwynt gweithredu i wella amrywiaeth ein gweithlu, gan ddweud na ddylai pobl gael eu dewis oherwydd eu ethnigrwydd ayb. Fel rydym wedi nodi, nid oes bwriad gwneud hynny, ond yn hytrach i ddenu amrywiaeth o ymgeiswyr er mwyn cael y person gorau am y swydd.</p>

Roedd canran uwch o ymatebwyr sy'n nodi eu bod yn ddyn hoyw neu'n ddynes hoyw / lesbaidd yn cefnogi parhau gydag ymgysylltiad (Amcan 2). Ynglŷn ag Amcan 3 (Asesu effaith) roedd canran uwch o'r ymatebwyr deurywiol, hoyw neu lesbaidd yn nodi 'ydw', gyda canran uwch o'r ymatebwyr heterorywiol / strêr yn nodi 'ddim yn siŵr'. Roedd canran uwch o'r ymatebwyr sy'n nodi eu bod yn deurywiol, hoyw neu lesbaidd yn nodi fod amrywiaeth y gweithlu'n bwysig.

Yn ystod yr ymgysylltiad y prif thema a gododd am y nodwedd oedd iechyd meddwl yn enwedig ymysg pobl ifanc LHDTc+. Pwysleisiwyd hefyd bwysigrwydd hyfforddiant. Materion eraill a godwyd oedd parch, cefnogaeth o fewn y Cyngor, data a therminoleg. Dywedodd un grŵp fod gwaith ymgysylltu yn cael ei werthfawrogi'n fawr gan gymunedau LHDTc+ gan ei fod yn dangos fod y Cyngor yn barod i ddysgu a gwella. Mae angen cofio anghenion pobl hŷn LHDTc+ hefyd, mae nifer wedi arfer cuddio eu hunaniaeth.

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae llai o bobl yng Ngwynedd yn adnabod eu hunain fel heterorywiol neu strêr nag unrhyw un o siroedd y Gogledd (87.3% - cyfartaledd y gogledd 89.4%). Mae yna fwy o bobl gyda'r hunaniaeth Deurywiol (1.6% - canran y gogledd 1%) a heb ateb y cwestiwn (9.4%) nag yn unrhyw sir arall yn y rhanbarth. Mae'r nifer sydd wedi adnabod eu hunain yn Hoyw neu Lesbaidd yn hafal â chanran y gogledd (1.3%).

Roedd dros 334 o droseddau casineb wedi eu cofnodi yng ngogledd Cymru ar sail cyfeiriadedd rhywiol yn 2021/22, codiad o 430% ers

Amcan 2

Mae data yn brin am bobl LHDTc+, yn enwedig yn lleol, felly bydd Amcan 2 yn fuddiol.

Amcan 3

Bydd y gwaith asesu effaith a hyfforddiant yn gamau positif. Byddwn yn sicrhau fod y camau sydd wedi eu gwneud eisoes o fewn hyfforddiant yn parhau.

Amcan 4

Positif fydd y gwaith ail-ddehongli.

Mae data yn dangos fod digartrefedd yn uchel ymysg pobl ifanc LHDTc+.

Amcan 5

Gan fod pobl ifanc LHDTc+ wedi dweud wrthym am yr heriau iechyd meddwl maent yn wynebu, mi fydd y pwyntiau gweithredu ar fwlio a llesiant yn arbennig o bwysig.

Rhoddodd cwpl o bobl wybod am eu amheuan ynglŷn a'r cwricwlwm Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg.

	<p>2016/17. Mae pobl sydd ddim yn uniaethu fel hetrorywiol yn teimlo'n llai diogel yn eu cymunedau.</p> <p>Cynllun Gweithredu LHDTTC+, Llywodraeth Cymru: Nid oes llawer o waith wedi ei nodi i Awdurdodau Lleol yn y lle cyntaf yn y Cynllun yma. Maes Tai ydi'r unig un ble mae sôn pendant ond mae hwnnw'n waith tymor hir. Bydd felly angen disgwyl am arweiniad pellach gan Lywodraeth Cymru yn dilyn y gwaith maent hwy angen ei wneud, er mwyn adnabod ein dyletswyddau yn iawn. Yn y cyfamser wrth gwrs bydda angen ymateb i ffactorau lleol.</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Roedd 73% o ymatebwyr yn hetrorywiol, 4.7% yn ddeurywiol, 2.7% yn ddyinion hoyw, 1.3% yn fenywod hoyw / lesbiaidd, ac 1.3% yn adnabod eu hunain mewn ffordd arall. Roedd y gweddill (27.1%) wedi dewis peidio neu heb ymateb.</p> <p>Roedd 9 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod cyfeiriadedd rhywiol ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 23%.</p>	
<p>Ail-bennu rhywedd</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Dull: Mae rhai mudiadau sy'n cynrychioli pobl traws wedi eu cynrychioli ar y Grŵp Craidd Cydraddoldeb sef Grŵp LHDTTC+ GISDA, Unique Transgender Network.</p>	<p>Mae'r data yn dangos yn glir fod yna faterion i'w cyfarch ynglŷn ag ail-bennu rhywedd.</p> <p>Amcan 1</p> <p>Rhagwelir y bydd yn bositif oherwydd ei fod yn ymwneud ag amrywiaeth yn y gweithlu. Mae</p>

Ymwelodd y swyddogion cydraddoldeb â Balchder Gogledd Cymru yn Nghaernarfon, gan roi cardiau hefo cod QR arnynt i rhai oedd yn cymryd rhan ac i'r cyhoedd yn gyffredinol. Gofynnwyd i rai unigolion i lenwi fersiwn byr o'r holiadur hefyd. Ymwelwyd hefyd â Grŵp LHDTTC+ GISDA ble defnyddiwyd dulliau amgen i ymgysylltu, ac Unique Transgender Network ble cafwyd sgwrs cyffredinol gan hybu'r holiadur.

Canlyniad:

Mae'r canran o bobl sydd wedi ateb ydw i'r cwestiwn "Ydi eich hunaniaeth rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg eich geni? (er enghraifft rydych chi'n drawsrywiol neu traws ayyb)" yn 1.3%, sy'n uwch na'r nifer o bobl sy'n dweud eu bod yn ddyn traws, dynes traws neu'n unrhyw ryw arall (0.3% gyda'u gilydd, weler isod) yn y cyfrifiad.

Yn ystod yr ymgysylltiad y prif thema a gododd am y nodwedd oedd iechyd meddwl yn enwedig ymysg pobl ifanc LHDTTC+. Pwysleisiwyd hefyd bwysigrwydd hyfforddiant. Materion eraill a godwyd oedd parch, cefnogaeth o fewn y Cyngor, toiledau cyhoeddus, data a therminoleg. Dywedodd un grŵp fod gwaith ymgysylltu yn cael ei werthfawrogi'n fawr gan gymunedau LHDTTC+ gan ei fod yn dangos fod y Cyngor yn barod i ddysgu a gwella. Mae angen cofio anghenion pobl LHDTTC+ hefyd, mae nifer wedi arfer cuddio eu hunaniaeth ac yn nerfus am adael i bobl wybod.

DATA:

Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth

Mae na lai o bobl yng Ngwynedd yn dweud fod eu hunaniaeth rhywedd (91.7%) yr un rhyw a'r un gofrestrwyd ar eu genedigaeth nag unrhyw sir yng ngogledd Cymru (92.8% yw canran y gogledd) ond mae yna fwy heb

pobl ifanc LHDTTC+ yn arbennig wedi dweud wrthym am yr heriau maent yn wynebu oherwydd cyflyrau iechyd meddwl a byddai gwneud y gweithle yn le mor groesawgar â phosib yn gam ymlaen.

Amcan 2

Mae data yn brin am bobl LHDTTC+, yn enwedig yn lleol, felly bydd yn fuddiol.

Amcan 3

Bydd y gwaith asesu effaith a hyfforddiant yn gamau positif hefyd. Byddwn yn sicrhau fod y camau sydd wedi eu gwneud eisoes o fewn hyfforddiant yn parhau.

Amcan 4

Bydd y gwaith o edrych ar naratif ein amgueddfeydd yn bositif iawn i'r nodwedd yma.

Mae data'n dangos fod digartrefedd yn uchel ymysg pobl ifanc LHDTTC+.

Amcan 5

<p>ateb y cwestiwn (8% - canran y gogledd 6.9%). Mae'r cyfradd sydd â hunaniaeth dyn traws, dynes traws a bob rhyw arall yr un faint â'r gogledd (0.1% yr un).</p> <p>Roedd 50 o droseddau casineb adroddwyd yng ngogledd Cymru yn 2021/22 ar sail trawsrywedd. Mae hyn yn godiad o 525% ers 2016/17. Canfu ymchwil gan Stonewall yn 2017, a nodwyd yn eu adroddiad "LHDT ym Mhrydain: Adroddiad Traws", nad yw'r mwyafrif o bobl draws yn adrodd am ddigwyddiadau i'r heddlu, ac felly nid yw hyn yn cael ei adrodd yn ddigonol. Felly mae'r ffigurau troseddau casineb uchod yn annhebygol o ddangos yn llawn yr achosion o droseddau casineb yng Ngogledd Cymru.</p> <p>Cynllun Gweithredu LHDTC+: Nid oes llawer o waith wedi ei nodi i Awdurdodau Lleol yn y lle cyntaf yn y Cynllun yma. Maes Tai ydi'r unig un ble mae sôn pendant ond mae hwnnw'n waith tymor hir. Bydd felly angen disgwyl am arweiniad pellach gan Lywodraeth Cymru yn dilyn y gwaith maent hwy angen ei wneud, er mwyn adnabod ein dyletswyddau yn iawn. Yn y cyfamser wrth gwrs bydd angen ymateb i ffactorau lleol.</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Dwedodd bron i 82% o ymatebwyr nad oedd eu hunaniaeth rhywedd wedi newid o'r hyn a bennwyd adeg eu geni, ac 1.3 yn dweud ei fod. Roedd bron i 17% o bobl heb neu wedi dewis peidio ymateb.</p> <p>Roedd 5 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod ailbennu rhywedd ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 13%.</p>	<p>Gan fod pobl ifanc LHDTC+ wedi dweud wrthym am yr heriau maent yn wynebu oherwydd cyflyrau iechyd meddwl, mi fydd y pwyntiau gweithredu ar fwlio a llesiant yn arbennig o bwysig.</p> <p>Rhoddodd cwpl o bobl wybod am eu amheuon ynglŷn a'r cwricwlwm Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg. Soniwyd hefyd fod angen toiledau ac ystafelloedd newid un rhyw.</p>
--	---

<p>Priodas a Phartneriaeth Sifil</p>	<p>YMGYSYLLTU: Ni wnaed unrhyw waith ychwanegol i gyrraedd y grwp yma gan nad oedd dim wedi ei adnabod fyddai'n eu hatal rhag cymryd rhan.</p> <p>Mae canran uwch o bobl yng Ngwynedd sydd erioed wedi priodi neu fod mewn partneriaeth sifil (40%) nag yng ngweddill siroedd y gogledd. Felly mae yna lai o bobl sy'n briod (41.5%), wedi gwahanu (1.7%) neu wedi ysgaru neu â phartneriaeth sifil wedi ei ddiddymu (9.2%). Mae'r nifer o bobl sydd yn weddw neu'n barner sydd wedi goroesi o bartneriaeth sifil yn ganolig i'r rhanbarth (7.5%).</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Yn yr ymgyngoriad oedd 3 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod y nodwedd yma heb gael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 8%. Nid oedd unrhyw sylwadau am y nodwedd yma.</p>	<p>Nid ydym wedi adnabod y bydd y gwaith rydym yn wneud yn cael effaith negyddol ar unrhyw ganran ond byddwn yn monitro hyn wrth symud ymlaen.</p>
<p>Beichiogrwydd a Mamolaeth</p>	<p>Dim anghenion wedi ei adnabod ynglŷn ag ymgysylltu, oherwydd doedd dim rhwystr yn atal pobl hefo'r nodwedd yma i gymryd rhan. Nid ydym wedi adnabod y bydd y gwaith rydym yn wneud yn cael effaith negyddol ar unrhyw garfan ond byddwn yn monitro hyn wrth symud ymlaen.</p> <p>Roedd 977 genedigaeth byw yng Ngwynedd yn 2022, i lawr o 1039 yn 2021.</p>	<p>Bydd Amcan 1 yn arbennig o bositif oherwydd mae'n rhoi llais i wahanol nodweddion o fewn y gweithle. Soniodd unigolyn am bolisiâu a gweithio'n hyblyg o amgylch mamolaeth.</p>

	<p>Yn yr ymgynghoriad roedd oedd 5 person (allan o'r 39 wnaeth ddweud fod angen rhoi mwy o sylw i un neu fwy o nodweddion) yn teimlo fod anabledd ddim yn cael digon o sylw o fewn yr amcanion, sef tua 13%. Nid oedd unrhyw sylwadau am y nodwedd yma.</p>	
<p>Yr iaith Gymraeg</p>	<p>YMGYSYLLTU:</p> <p>Roedd 33.8% o'r rhai ymatebodd yn dweud eu bod yn rhugl yn y Gymraeg, 11.6% yn gallu'r iaith ond ddim yn hyderus ac 13.9% yn ddysgwyr. Roedd 25% yn dweud eu bod yn siarad yr iaith yn unig gyda 15.2% yn dweud nad oeddynt yn gallu siarad na deall yr iaith. Nid oedd bron i 10% yn dymuno ateb y cwestiwn.</p> <p>Gofynnwyd cwestiwn penodol ar y Gymraeg yn yr holiadur sef:</p> <p>Oes yna unrhyw faterion y dylem eu hystyried o ran yr iaith Gymraeg?</p> <p>Y prif sylwadau mewn ymateb i'r cwestiwn oedd:</p> <p>Ffactorau positif i'r iaith</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pwysleisiwyd yr angen i warchod y Gymraeg • Fod cefnogaeth i'r iaith o fewn yr economi yn cadw pobl ifanc yn yr ardal • Pwysigrwydd addysg Gymraeg • Yr angen i warchod arwyddion ac enwau Cymraeg • Yr angen i ddefnyddio'r iaith yn gyntaf • Yr angen am weithlu Cymraeg a hawliau pobl i gael gwasanaeth yn yr iaith 	<p>Rydym yn croesawu'r ymrwymiad i'r iaith Gymraeg sydd yn rhai o'r sylwadau ac yn credu fod y Cyngor yn gweithredu ar y ffactorau positif â godwyd yn yr ymgysylltiad yn barod.</p> <p>Nid ydym yn derbyn nifer o'r gosodiadau sydd yn cael eu gwneud yn y ffactorau negyddol yn yr ymgysylltiad, ac yn cael eu hategu yn yr ymgynghoriad. Sgil yw'r Gymraeg, fel unrhyw sgil arall o fewn manyldeb swydd ac mae'n sgil y gallu bron unrhyw berson ei ddysgu. Mae'n hollol anghywir, er enghraifft, i ddweud nad yw pobl o gefndir lleiafrif ethnig yn gallu siarad yr iaith. Wedi dweud hynny, rydym ni'n adnabod fod gennym fwy o waith i'w wneud i sicrhau fod pobl yn ymwybodol o'r ffaith fod swyddi gwahanol yn gofyn am wahanol lefelau o allu yn y Gymraeg. Bydd y gwaith ar edrych ar y gofynion mewn swyddi yn Amcan 1 yn cyfarch hyn.</p> <p>Nid ydym yn derbyn fod ein defnydd o'r iaith Gymraeg yn effeithio effeithlonrwydd ein gwaith. I'r gwrthwyneb, mae'n sicrhau fod pobl</p>

	<p>Ffactorau negyddol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Honiadau fod gofyn am sgiliau yn y Gymraeg o fewn cyflogaeth yn hiliol, yn ac yn achos anfantais i bobl di-Gymraeg a lleiafrifoedd ethnig. Un person yn dweud fod neb o leiafrif ethnig yn gallu siarad y Gymraeg. • Mae angen penodi'r person gorau i'r swydd, beth bynnag eu gallu ieithyddol • Honiadau fod y defnydd o'r Gymraeg hefyd yn wahaniaethol ac yn dieithrio'n fwy cyffredinol, o fewn y gymuned a thwristiaeth. • Rhai pobl anabl, yn arbennig ag anabledd dysgu, yn cael hi'n fwy anodd i ddysgu'r iaith • Fod y Gymraeg yn ddrwg i'r economi gan nad yw pobl proffesiynol allai ddod i'r ardal i weithio yn awyddus i'w plant gael addysg Gymraeg • Ni ddylai'r defnydd o'r Gymraeg fod ar draul gwasanaethau ac effeithlonrwydd, oherwydd y gost o ddefnyddio dwy iaith. <p>Awgrymiadau</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rhoi cyfleoedd dysgu a chefnogaeth i bobl di-Gymraeg i ddysgu'r iaith, gyda galwadau am wersi am ddim o fewn y Cyngor a'r gymuned • Esbonio pwysigrwydd yr iaith a'r diwylliant i'r rhai sydd ddim yn gwybod. • Ddefnyddio iaith hawdd ei ddeall, wrth gyfathrebu ac o fewn gwersi, a defnyddio dulliau fel fideo ar gyfer rhai sy'n methu darllen yr iaith yn hawdd. • Parchu ieithoedd a diwylliannau eraill. <p>DATA:</p>	<p>Gwynedd yn cael gwasanaethau yn yr iaith mae nhw ei angen.</p> <p>Ynglŷn â'r awgrymiadau, rydym eisoes yn darparu gwersi Cymraeg ar nifer o lefelau ar gyfer staff. Rydym hefyd yn gweithio gyda mudiadau fel Menter Iaith Gwynedd i sicrhau fod gwersi ar gael yn y cymunedau.</p> <p>Bydd esbonio pwysigrwydd yr iaith a'r diwylliant yn ran o'r gwaith yn Amcan 1 sydd wedi ei grybwyll yn barod.</p> <p>Mae symleiddio'r iaith yn rywbeth sy'n cael ei grybwyll eisoes ac yn rhan o'r gwaith ar ein gwefan yn Amcan 3</p> <p>Mae'r Cyngor yn parchu ieithoedd a diwylliannau eraill a rydym yn gobeithio y daw mwy o syniadau am hyn o'r gwaith amrywiaeth ein gweithlu, yn arbennig y fforwm staff.</p> <p>Felly yr effaith mwyaf rydym ni'n rhagweld fydd yr amcanion yn eu cael ar yr iaith Gymraeg fydd yn y meysydd uchod. Bydd y gwaith ar ledaenu'r neges am y rheswm dros gyflogi pobl gyda sgiliau yn y Gymraeg yn bositif, o fewn y Cyngor ac yn y gymuned yng Ngwynedd, trwy sicrhau gwell dealltwriaeth o'r hyn sy'n</p>
--	---	---

<p>Mae 64.5% o bobl Gwynedd (tair mlynedd oed neu hŷn) yn dweud eu bod yn siarad Cymraeg, sef 73,600. Mae hynny yr uchaf yng Nghymru o ran nifer a chanran.</p> <p>Mae cyfrifoldeb statudol ar y Cyngor, dan Safonau'r Gymraeg, i osod gofynion ieithyddol ar gyfer pob swydd a hysbysebhir. Mae hyn yn golygu bod sgiliau iaith yn cael ei nodi fel sgil hanfodol ar gyfer pob swydd, a'r union lefel o sgiliau sydd ei angen yn cael ei bennu yn dibynnu ar natur y swydd. Mae'n debyg bod camddealltwriaeth am y gofynion hyn, a thuedd i feddwl bod hanfodol yn golygu angen gallu siarad yn rhugl, yn arwain at y farn bod y Cyngor yn gwahaniaethu.</p> <p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Roedd 57.7% o'r ymatebwyr yn dweud eu bod yn siarad Cymraeg i ryw lefel.</p> <p>Gofynnwyd y cwestiwn "Yn eich barn chi, a yw cyflwyno'r amcanion yma yn debygol o gael effaith ar gyfleodd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg a statws y Gymraeg yn y gymuned?"</p> <p>Roedd 22 o ymatebwyr yn meddwl y byddai'n cael effaith, dywedodd rhai y byddai'n cael effaith positif a cwpl yn dweud y byddai'n cael effaith negyddol. Roedd 40 yn meddwl na fyddai'n cael effaith, y rhan fwyaf heb ymhelaethu ond rhai yn nodi ei fod yn fater ar wahân ac eraill yn dweud fod angen gwersi Cymraeg.</p> <p>Yn ychwanegol, roedd 24 yn teimlo fod y Gymraeg yn cael gormod o sylw, gyda sylwadau am fod ag obsesiwn am yr iaith a'i fod yn rwystr i ddatblygiad a chydaddoldeb. Ar y llaw arall roedd 10 yn teimlo nad</p>	<p>digwydd. Bydd defnyddio iaith haws i'w ddeall yn hybu'r defnydd o'r Gymraeg.</p> <p>Byddwn yn ystyried y sylwadau i gyd wrth wneud cynllun gweithredu manwl ac asesiadau effaith Amcan unigol.</p>
--	---

	<p>oedd yr iaith yn cael digon o sylw, fod angen gwarchod pobl Cymraeg rhag hiliaeth a dylai'r iaith gael amcan ei hun ac eisiau gwersi Cymraeg.</p> <p>Ymhellach roedd 6 yn sôn am beidio cyflogi pobl di-Gymraeg a 5 yn teimlo fod gormod o wariant ar y Gymraeg. Roedd 17 ddim yn ffitio i'r categorïau yma, e.e. roedd cwpl yn meddwl efallai y byddai'n cael effaith ar yr iaith, gydag eraill yn sôn am bwysigrwydd cymuned, hawliau pobl i siarad yr iaith mae nhw'n ddymuno, a materion tu allan i sgôp yr amcanion.</p> <p>Ategwyd nifer o'r materion uchod yn yr ymatebion i'r cwestiynau yng ngweddill yr ymgynghoriad hefyd.</p>	
<p>Ystyriaethau Economaidd-Gymdeithasol</p>	<p>YMGYSYLLTIAD:</p> <p>Rydym yn credu fod y bobl sy'n byw mewn sefyllfa o anfantais economaidd-gymdeithasol yn cael eu cyfarch drwy'r nodweddion cydraddoldeb. Mae hynny oherwydd fod ystadegau'n dangos fod pobl â nodweddion penodol yn fwy tebygol o brofi anfantais o'r fath (gweler uchod). Gan ein bod yn ceisio cyfarfod ystod o bobl mewn cyfarfodydd y byddent yn mynychu'n arferol, gobeithiwn gyrraedd y rhai na fyddai'n llenwi ein holiaduron yn arferol. Bydd hyn yn ein helpu i gyrraedd pobl sydd ddim yn defnyddio cyfrifiadur neu yn cael problemau trafniadaeth.</p> <p>Canlyniad:</p> <p>DATA:</p> <p>Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru 2023: Dogfen Ddata a Thystiolaeth</p>	<p>Rhagwelir y bydd effaith yr amcanion yn bositif oherwydd eu bwriad yw sicrhau cydraddoldeb, ac mae data'n dangos fod pobl â gwahanol nodweddion gwarchodedig yn fwy tueddol o brofi anfantais economaidd-gymdeithasol.</p> <p>Mae Amcan 1 yn ymwneud â gwella anghydraddoldebau tâl. Mae hefyd yn ymwneud ag annog pobl o amrywiol gefndiroedd i ymgeisio am waith o fewn y Cyngor. Dylai hynny gyfrannu tuag at ddelio ag anfantais economaidd-gymdeithasol.</p> <p>Mae casglu data'n fuddiol er mwy gallu adnabod ble mae angen gweithredu. Mae hynny'n arbennig o wir wrth ofyn am farn gwahanol grwpiau.</p>

	<p>Mae llawer o ddata wedi ei ddangos dan y nodweddion penodol. Rhai esiamplau yw fod llai o bobl anabl â mynediad at gar neu fan, bwllch tâl o ran rhyw, y ffaith fod rhai carfannau yn fwy ofnus yn eu cymdeithas ayb.</p> <p>Mae 54% o ddysgwyr yng Ngwynedd sydd ddim yn gymwys am ginio am ddim yn cyrraedd Lefel 2 ym mlwyddyn 11 (data 2018/19), a 30% o ddysgwyr sydd yn gymwys am ginio am ddim. Mae 1.9% o aelwydydd yng ngogledd Cymru yn orlawn (dim digon o lofftydd), sydd bron iawn yn un canran â gogledd Cymru (2%).</p> <p>Mae'r nifer o aelwydydd sydd ar Credyd Cynhwysol wedi codi o 8.4% yn Tachwedd 2021 i 9% yn Nhachwedd 2022, ond Gwynedd sydd â'r nifer lleiaf yng ngogledd Cymru. Mae'r nifer o bobl yng Ngwynedd sy'n byw mewn aelwyd sy'n profi amddifadedd materol yn 13%, yn fwy nag unrhyw sir arall heb law am Wrecsam, sy'n hafal. Mae'r nifer o ferched yn y sefyllfa yma yn 14%, eto'r uchaf o bob sir ac yn hafal a Wrecsam. Yn 2018 roedd Gwynedd â 23% o aelwydydd mewn tloidi tanwydd, llawr uwch na siroedd eraill (yr agosaf oedd ynys Môn ar 17% a'r lleiaf Sir Fflint ond yn 9%). Dyma ydi'r data lleol mwyaf diweddar ac nid yw wrth gwrs yn ystyried y codiadau sydd wedi digwydd yn ystod y blynyddoedd diwethaf.</p> <p>Mae pobl yng Ngwynedd yn fwy tebygol o ddweud fod eu iechyd yn dda iawn na siroedd eraill y gogledd, ac yn llai tebygol o ddweud eu bod mewn iechyd gwael iawn.</p> <p>Mae Arolwg Cenedlaethol Cymru wedi gofyn i sampl o bobl ym mhob sir ac wedi canfod fod pobl Gwynedd yn fodlon iawn neu'n eithaf bodlon gyda'u gallu i gyrraedd gwasanaethau lleol. Roedd y rhan fwyaf hefyd yn</p>	<p>Bydd Amcan 3 yn cyfrannu tuag at leihau anfantais economaidd gymdeithasol drwy gael gwared ar rwystrau sy'n wynebu pobl wrth geisio canfod gwybodaeth ar wefan y Cyngor. Bydd hyfforddiant yn gwella dealltwriaeth staff o anghenion pobl yn fwy cyffredinol ac asesu effaith yn gwneud hyn o fewn penderfyniadau. Bydd gweithredu yn erbyn trais yn erbyn merched yn sicr o fod o gymorth.</p> <p>Drwy wella ein gwasanaethau, Amcan 4, byddwn ym edrych i leihau anfantais economaidd-gymdeithasol. Yn sgil sylwadau, rydym wedi ychwanegu pwynt gweithredu ar tai ac ar drafnidiaeth.</p> <p>Mae Amcan 5 yn helpu i unioni unrhyw wahaniaethau o fewn Addysg ac felly'n bwysig yn y maes yma hefyd.</p> <p>Byddwn yn ystyried anfantais economaidd-gymdeithasol wrth symud ymlaen i wneud cynllun gweithredu manwl ac asesiadau effaith unigol.</p>
--	--	---

fodlon iawn neu'n eithaf bodlon gydag argaeledd y gwasanaethau ar gael.

Mae'r nifer o bobl sy'n byw mewn aelwyd heb fynediad at gar neu fan yn 12.4%, sy'n 0.1% yn llai na'r cyfartaledd ar gyfer gogledd Cymru. Mae'r canran o aelwydydd â mynediad i'r we yn codi'n araf o 85% yn 2018/19 i 87% yn 2021/22, a Gwynedd sydd a'r nifer isaf yn y Gogledd. Mae'r nifer o bobl sy'n defnyddio'r we hefyd wedi codi o 87% i 91%, sydd yn gydradd isaf gydag Ynys Môn. Mae Llywodraeth Cymru yn nodi mai'r pobl sydd mewn mwy o berygl o gael eu hallgáu'n ddigidol yng Nghymru yw: oedolion hŷn (er bod defnydd oedolion hŷn o'r rhyngwrwyd yn cynyddu), pobl anabl neu gyflyrau iechyd hirdymor, pobl â chyrhaeddiad addysgol is, pobl neu deuluoedd ar incwm is, poblogaethau gwledig, siaradwyr Cymraeg, pobl nad ydynt yn siarad Saesneg fel iaith gyntaf, pobl sy'n ynysig yn gymdeithasol neu'n unig a phobl ddigartref.

Mae'r nifer o bobl sy'n mynd i weithgareddau celfyddydol, diwylliannol neu dreftadaeth yng Ngwynedd wedi cynyddu o 2017/18 i 2019/20, tra mae pob sir arall wedi gweld gostyngiad. Mae hynny'n golygu fod y siroedd i gyd yn eithaf tebyg. Mae'r nifer o bobl sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon neu weithgareddau corfforol wedi codi o 53% yn 2016/17 i 59% yn 2021/22.

Aeth y nifer o bobl dros 16 oedd yn fodlon gyda'u ardal lleol fel lle i fyw i fyny yng Ngwynedd o 89% yn 2018/19 i 92% yn 2021/22. Yn yr un cyfnod roedd y pobl oedd yn teimlo fod nhw'n perthyn i'r ardal, fod pobl o gefndiroedd gwahanol yn dod ymlaen yn dda, a fod pobl yn trin eu gilydd â pharch wedi codi o 53% i 73%. Yn 2021/22 roedd 11% o bobl Gwynedd yn dweud eu bod yn teimlo'n unig.

	<p>YMGYNGHORIAD:</p> <p>Mewn atebion i'r cwestiwn "Yn eich barn chi, a yw cyflwyno'r amcanion yma yn debygol o gael effaith ar bobl sy'n wynebu anfantais economaidd gymdeithasol?" Roedd 42 person ym meddwl y byddai, neu'n debygol o fod, yn bositif ac o gymorth i'r gymuned. Dywedodd nifer y byddai'n dibynnu ar ba mor dda oedd o'n cael ei weithredu.</p> <p>Ar y llaw arall, credai 37 na fyddai'n cael effaith bositif, ni roddodd y rhan fwyaf reswm ond dywedodd eraill nad oeddynt yn credu y byddai'n cael ei weithredu, yr angen i wella'r economi, fod gwaith ar hyn yn cael ei wneud yn barod a thaliadau sy'n rhaid i bobl wneud i'r Cyngor.</p> <p>Nododd 9 person bwysigrwydd trafnidiaeth. Dywedodd 8 fod ystyried hyn yn rhy gostus, cododd 5 faterion am iaith, a soniodd 3 am bwysigrwydd cyflogaeth.</p> <p>Yn rhai o'r cyfarfodydd, trafodwyd yr angen am dai addas.</p>	
<p>Hawliau Dynol</p>	<p>Mae Erthygl 14 Gwarchod rhag wahaniaethu yn arbennig o berthnasol ond mae erthyglau eraill yn berthnasol hefyd:</p> <p>Erthygl 5 Yr hawl i ryddid a diogelwch</p> <p>Erthygl 8 Yr hawl i barch i fywyd, teulu, cartref a gohebiaeth breifat</p> <p>Erthygl 9 Yr hawl i ryddid meddwl, cred a chrefydd</p> <p>Erthygl 12 Yr hawl i briodi a sefydlu teulu</p>	<p>Roedd gan yr ymgysylltiad effaith bositif gan fod pobl yn rhoi eu barn er mwyn dylanwadu ar ein amcanion. Rhagwelir y bydd yr amcanion yn bositif hefyd oherwydd eu bod yn cyd-fynd gyda'r erthyglau.</p>
<p>Arall</p>	<p>Holwyd dau grŵp o ofalwyr ifanc. Holwyd gofalwyr sy'n oedolion fel rhan o'r digwyddiad Boccia</p> <p>Nid ydym wedi targedu pobl eraill ond roedd yr holiadur yn agored i bawb</p>	<p>Roedd yr ymgysylltiad yn gadarnhaol ar y ofalwyr a dim effaith ar y carfannau eraill.</p> <p>Bydd yr amcanion yn bositif ar garfannau fel gofalwyr (gweler hefyd Anableded uchod).</p>

		<p>Mae'n ofynnol, dan Ddeddf Lluoedd Arfog 2022 i ni roi sylw dyledus i'r effaith ar aelodau a chyn-aelodau'r lluoedd arfog a'u teuluoedd, fel nad ydynt yn cael eu trin yn llai ffafriol nag eraill. Dylai'r cynllun gael effaith gadarnhaol ar rai rhannau o'r gymuned yma oherwydd ei fod yn ystyried anghenion plant mewn ysgolion a pobl anabl.</p>
--	--	--

6. Oes yna unrhyw fylchau data neu wybodaeth ac os felly beth yw'r rhain a sut ydych yn bwriadu ymdrin ag hwy?

Mae'n amlwg fod prinder data ar rai nodweddion cydraddoldeb ac mae un o'n pwyntiau gweithredu yn gweithio ar hyn.

Ein bwriad ydi casglu gymaint o wybodaeth a phosib dros y blynyddoedd nesaf.

7. Wrth ystyried penderfyniadau allweddol eraill sy'n effeithio ar y grwpiau hyn, oes yna effaith gynyddol (effaith gronnu)?

Dylai'r gwaith rydym yn wneud ar amcanion gyd-fynd gyda gwaith arall Cyngor Gwynedd er mwyn gwella tegwch. Rydym yn ymwybodol fod posib i'r gwaith yma gael ei effeithio gan y cyllid sydd ar gael dros y 4 blynedd nesaf a byddwn yn cadw golwg ar hynny. Mae llawer iawn o ymgysylltu ac ymgynghori'n digwydd ar hyn o bryd. Mae'n bwysig ein bod yn sicrhau fod yr wybodaeth sydd wedi ei gasglu yma ar gael ar gyfer swyddogion eraill er mwyn osgoi dyblygu.

8. Beth mae eich cynnig yn ei gynnwys i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach) fel y mae'r 3 nod y Ddyletswydd Gyffredinol yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn eu cwmpasu?

Pwrpas y cynllun yw sicrhau tegwch felly mae'n gweithredu ar y 3 nod yma. Rydym yn helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth drwy ofyn barn pobl, gwella amrywiaeth ein gweithlu ayb. Mae un amcan yn addo i ddod i'r afael â gwrth-wahaniaethu felly yn greiddiol i'r

nod cyntaf. Rydym wedi hyrwyddo cyfle cyfartal drwy annog pobl i gymryd rhan yn yr ymgysylltiad â'r ymgynghoriad yn y ffordd gorau iddyn nhw. Mae hyn yn golygu ein bod yn cael ystod o farn i'n helpu i ffurfio'r amcanion yma. Bydd sicrhau tegwch drwy'r amcanion hefyd yn hyrwyddo cyfle cyfartal, ac yn sicrhau ein bod yn darparu ar gyfer pobl yn ddibynnol ar eu hanghenion. Bydd yr uchod yn golygu gwell berthynas rhwng pobl ag amrywiol nodweddion gan y byddwn yn tu trin yn ôl eu hangen, ac yn sicrhau fod eu llais yn cael ei glywed.

9. Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwch fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig)

Mae'r rhan ar Anfantais Economaidd-Gymdeithasol yn cwestiwn 5 yn dangos ein bod wedi rhoi ystyriaeth i anfantais economaidd gymdeithasol ac mae pob un o'r 5 amcan yn gwella pethau yn y maes yma. Rydym ni wedi ychwanegu pwyntiau gweithredu ar dai a thrafnidiaeth yn sgil yr ymgynghoriad.

10. Sut mae'r cynnig yn dangos eich bod yn gweithio yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i beidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac i sicrhau cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg? Hefyd sut y gweithredir yn unol â pholisi a strategaeth iaith y Cyngor i fanteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Roedd pob adnodd yn ddwyieithog a sgysiau yn digwydd drwy gyfrwng dewis iaith y rhai oedd yn cymryd rhan. Roedd hyn weithiau'n golygu cael sgysiau dwyieithog.

Fel sydd wedi ei ddangos uchod yn cwestiwn 5, rydym wedi gweithredu ar awgrymiadau sydd wedi eu derbyn i greu pwyntiau gweithredu sy'n fanteisiol i'r iaith. Rydym ni yn edrych ar y ffyrdd rydym ni'n gweithredu o fewn cyflogaeth, a bydd hyn yn cynnwys esbonio pam ein bod angen gweithlu sy'n gallu siarad yr iaith, ond hefyd yn dangos nad oes rhaid bod yn hollol rhugl i gael swydd o fewn y Cyngor. Gobeithir y bydd hyn yn achosi llai o ddrwg-deimlad yn y dyfodol. Bydd defnyddio iaith addas i'r gynulleidfa ar ein gwefan yn hybu'r iaith hefyd, gan sicrhau y bydd mwy o bobl yn gallu ei ddefnyddio.

11. Sut mae'r cynnig hwn yn diwallu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol drwy roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac yn ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol gan gynnwys creu Cymru sy'n Fwy Cyfartal?

Y nod llesiant dan sylw yma yw "Cymru Sy'n Fwy Cyfartal" gan mai dyma bwrpas y gwaith yma. Bydd hefyd yn cyfrannu tuag at Cymru lewyrchus, oherwydd y bydd yn gwella sefyllfa pobl â nodweddion cydraddoldeb. Hefyd Cymru o gymunedau cydlynus, ble mae pobl a gwahanol nodweddion gwarchodedig yn cael gwell tegwch. Mae'r 5 ffordd o weithio yn cael eu diwallu fel hyn: Hirdymor - mae'r amcanion

fydd yn cael eu creu yn rai 4 blynedd, ond dylent gael effaith ehangach na hynny; Atal - ein bwriad yw gweithio i gael gwared ar rwystrau; Integreiddio - bydd y Cynllun yma yn prosiect o fewn Cynllun y Cyngor ac yn effeithio ar waith y Cyngor yn ei gyfanrwydd. Cydweithio - rydym yn cydweithio gyda'r cyhoedd drwy eu cynnwys yn yr ymgysylltiad a hefyd gyda mudiadau cyhoeddus eraill y rhanbarth drwy'r Rhwydwaith Cydraddoldeb Mudiadau Cyhoeddus Gogledd Cymru ac yn bwydo i mewn i ddiwallu Amcanion Gogledd Cymru; Cynnwys - bwriad yr ymgysylltiad ydi caniatáu i bobl rhoi eu barn a dylanwadu ar yr amcanion cyn i ni wneud unrhyw benderfyniadau.

CAM 3

12. A fydd y polisi neu'r ymarfer hwn yn cael ei gyflawni'n llwyr neu'n rhannol gan contractwyr neu mewn partneriaeth â sefydliad(au) eraill?

Na fydd, er byddwn yn cydweithio fel sydd wedi ei grybwyll uchod.

CAM 4

13. Wrth ystyried cymesuredd, a yw'r polisi neu'r ymarfer yn achosi effaith gadarnhaol neu negyddol sylweddol neu'n creu canlyniadau anghyfartal? (Rhowch y manylion yn fras)

Effaith Gadarnhaol Sylweddol:

Bwriad yr Amcanion Cydraddoldeb newydd yw cael effaith gadarnhaol sylweddol ar bobl â nodweddion gwarchoddedig. Rydym wedi sicrhau fod yna resymeg gref dros eu dewis, gan gynnwys ymgysylltu'n eang.

Effaith Negyddol Sylweddol:

Nac ydi

14. Pa fesurau neu newidiadau fyddwch chi'n eu cyflwyno i'r polisi neu'r ymarfer yn y drafft terfynol allai leihau neu ddileu unrhyw effaith neu anfantais anghyfreithlon/ negyddol, a/neu wella cyfleoedd cyfartal/gyflwyno newid positif; neu leihau canlyniadau anghyfartal yn deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol?

Bwriad yr Amcanion yw gwella cyfleoedd cyfartal a lleihau neu gael gwared ar ganlyniadau anghyfartal. Mae'r data sydd wedi ei nodi yn cwestiwn 5 yn dangos yn glir fod bod â rhai nodweddion gwarchoddedig penodol, fel bod yn berson anabl, yn ferch sy'n benteulu, neu'n aelod o grwp ethnig penodol yn golygu fod mwy o siawns i chdi brofi anghyfartaledd economaidd-gymdeithasol. Mae'r amcanion felly yn eu hanfod yn dod i'r afael a hyn.

Rydym hefyd wedi sicrhau ein bod yn gwneud ymgysylltiad eang, cyn gwneud unrhyw benderfyniadau, er mwyn cael barn pobl â phrofiad bywyd o'r nodweddion yma, ac felly o anghyfartaledd economaidd-gymdeithasol. Mae'r dulliau rydym ni wedi eu defnyddio wedi bod yn amrywiol er mwyn sicrhau fod cymaint o bobl â phosib wedi gallu cymryd rhan.

Rydym wedi gwneud cryn newidiadau i'r amcanion yn sgil ymgynghoriad, e.e. newid y geiriad ac ychwanegu pwyntiau gweithredu ar dai a thrafnidiaeth. Mae hyn er mwyn gwella cyfleoedd cyfartal a chyflwyno newid positif. Yn yr un modd mae'r newidiadau yn cyfarch anfantais economaidd-gymdeithasol.

15. Eglurwch unrhyw effaith negyddol bwriadol a nodwyd gennych ac eglurwch pam eich bod yn credu fod gennych gyfiawnhad dros weithredu fel hyn (er enghraifft, ar sail gwella cyfle cyfartal neu fagu perthnasau da rhwng y sawl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a'r sawl sydd ddim neu oherwydd cyfiawnhad gwrthrychol neu weithred gadarnhaol

Dim wedi ei adnabod

16. A fydd unrhyw un o'r effeithiau negyddol a nodwyd yn cyfrif fel gwahaniaethu anghyfreithlon ond eu bod yn anorfod (e.e. lleihau cyllid)?

Amherthnasol

Nodwch eich rheswm dros ddweud hynny a'r cyfiawnhad dros barhau

Amherthnasol

17. Pa fesurau neu newidiadau eraill allech chi eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach; fel yr ymdrinnir â nod wella yn Nyletswydd Gyffredinol Deddf Cydraddoldeb 2010?

Ein cam cyntaf oedd sicrhau ein bod yn ymgysylltu gyda cymaint o amrywiaeth â phosib. Rydym wedi defnyddio'r wybodaeth yma, a data arall, er mwyn ffurfio amcanion drafft. Bu cyfnod o ymgynghori ar yr amcanion hynny er mwyn cael barn pellach. Mae hynny wedi arwain at wneud newidiadau fel rydym wedi sôn amdano uchod. Wrth symud ymlaen byddwn yn gwneud cynllun gweithredu gynhwysfawr ac asesiadau effaith ar bob amcan yn unigol er mwyn sicrhau ein bod yn cydymffurfio.

18. Pa fesurau neu newidiadau eraill allech chi eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?

Fel 17

19. Pa fesurau neu newidiadau eraill allech chi eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i'r angen i gynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a lleihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gall y polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Byddwn yn gwneud cynllun gweithredu cynhwysfawr ac asesiadau effaith ar bob amcan fydd yn edrych ar yr effaith ar yr iaith Gymraeg.

20. A oes gennych chi ddigon o wybodaeth i lunio barn gytbwys a symud ymlaen?

Oes

Os Oes, Nodwch eich cyfiawnhad dros hyn:

Credwn ein bod wedi ffurfio'r amcanion gorau posib drwy ystyried y barn a'r data rydym wedi ei gasglu. Rydym felly'n argymhell gweithredu ar yr amcanion.

CAM 5

21. Gan ddefnyddio'r wybodaeth yr ydych wedi'i chasglu yng Nghramau 1-4, nodwch isod a ydych yn gallu symud ymlaen â'r polisi neu'r ymarfer ai peidio, ac os felly, ar ba sail? Dewis o:

Ydw - mae'r polisi neu gynllun yn addas

CAM 6

22. Amlinellwch isod unrhyw gamau gweithredu a nodwyd yng Nghamau 1-5 neu unrhyw waith casglu data ychwanegol fydd yn eich helpu i fonitro eich polisi/ymarfer pan gaiff ei weithredu:

Gweithrediad	Amserlen ac Amllder	Cyfrifoldeb Arweiniol
Gwneud cynllun gweithredu cynhwysfawr ar bob amcan	Ebrill - Mai 2024	Arweinydd y prosiect
Gwneud asesiadau effaith ar bob Amcan	Ebrill – Mai 2024	Rheolwr prosiect

23. Amlinellwch isod pa drefniadau fyddwch chi'n eu gwneud i fonitro ac adolygu effaith barhaus y polisi neu'r ymarfer hwn yn cynnwys amserlenni ar gyfer pryd y dylid ei adolygu'n ffurfiol:

Trefniadau Monitro ac Adolygu	Amserlen ac Amllder	Cyfrifoldeb Arweiniol
Adrodd ar y Cynllun	Yn flynyddol	Ymgynghorydd Cydraddoldeb
Addasu'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb	Yn ôl yr angen	Ymgynghorydd Cydraddoldeb